

నవాబునందిని

మరిందారణ దుర్గం తిరిగి ఎప్పటిలాగే ఉన్నది. దాని పక్కన మామిడితోట, దుర్గం కిందుగా ప్రవహించే దామోదరనదీ పూర్వం ఉండినట్టే ఉన్నాయి. ఆ కాళ రాత్రి విమల చేసిన పొరపాటు వల్ల పతానులు దుర్గంలో ప్రవేశించి ఎంత భీభత్సం చేశారు! ఎంత కోలాహలం! ఎంత రక్త పాతం! ఆ రాత్రే దుర్గమున్న పిరేంద్రసింహుడు పతానులకు ఐందీగా దొరికాడు; తన బ్రయురాలైన తిలక్తమమ ఒక్కసారి చూసి పొదామని వచ్చిన జగతసింహుడు దాదాపు ప్రాణం పోయిన దాకా పొరాడి, చివరకు క్రతువులకు చిక్కాడు. పిరేంద్ర సింహుణ్ణి క్రతువులు చంపేశారు; విమల పతానులకు నవాబైన కతయాఖాన్‌ను చంపి

వగ తిప్పుకున్నది. ఎన్నో వివరీతమైన పంఠుటనలు కొద్ది రోజుల వ్యవధిలో జరిగి పోయాయి.

తాని ఇవ్వడు నాటి చిహ్నం లేవీ రెన్న. మరిందారణ దుర్గం ఎప్పటి లాగా మనోహరంగా, ప్రకాశకంగా ఉన్నది. మాళ్వల్లా ఏమెటుంటే పిరేంద్రసింహుడు లేడు, విమల ఇవ్వడు వెతంతువు. నిజానికి విమల ఏం సుఖపడింది? తాను ప్రేమించిన భర్త పట్ల భార్యగా ప్రవర్తించబాని కామ నేనుకో లేడు, అతని అంటి పరిచారికగా మనలు కున్నది. చివర కా భర్త కూడా పోయాడు. తాని ఏమెలకు తప్పి కలిగించే విషయాలు లేకపోలేదు. తన భర్తను చంపిన రాత కుణ్ణి, కతయాఖాన్‌ను తన చేత్తో పొడిచి

చంపెంది. విమలకు మరొక సంకేత కారణం కూడా ఉన్నది: తాను గారాబంగా పెంచి పెద్దచేసిన తిలోత్తమ-తన పెంపుడు కూతురు—రాజామానసింహుడికి వేడ అయింది; అమె గర్భవాసన పుట్టే కొడుకు అంటరు రాజపుత్రాడు! ఇది తక్కువ సంగతా?

తిలోత్తమకు కూడా విచార కారణాలు వచ్చాయి. అమె తన తండ్రిని పొగట్టు కున్నది; పాపపూరితమైన కతలూకాన్ విలాస గృహంలో బండిగా ఉన్నది—తలాటి దుర్గతి పట్టిన వారెవరూ తమ మానాన్ని రక్షించుకుని బయట పడలేరు.

కాని తిలోత్తమ ఎలాటి కళంకమూ కలగ కుండా ఆ పాపకూపం నుంచి బయట పడ గలిగింది; అది ఒక సంకేత కారణం. అలాగే, అమె ప్రియుడైన యువరాజు జగత సింహుడు మృత్యుముఖం నుంచి బయట పడటం మరొక సంకేత కారణం. అప్పటిని మించిన సంకేత కారణం తిలోత్తమ జగతసింహుడికి భార్య కావటం.

పరామలు ఓడిపోయాక మానసింహ మహారాజు మందారణ దుర్గం పీఠేంద్ర సింహుడి భార్య అయిన విమలకూ, కుమార్తె అయిన తిలోత్తమకూ చెంకెలగు అట్టె అచ్చాదు.

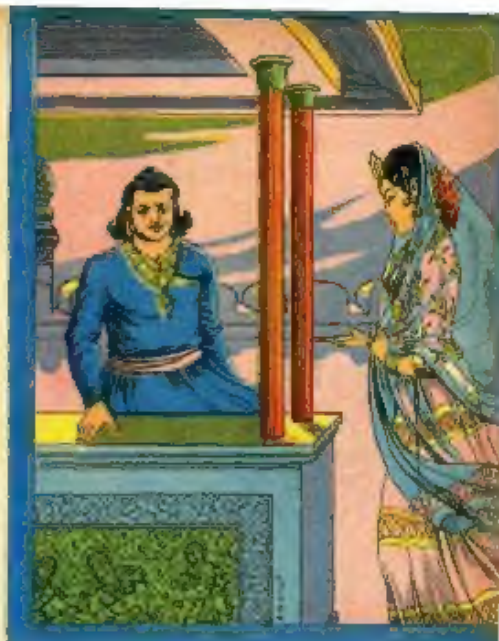
జగతసింహుడికి, తిలోత్తమకూ వివాహమై ఇంకా పూర్తిగా నెల కాలదు. అవరాహం వేళ అంతుపురం సైనిగాన జగతసింహుడు పిదో అలోచనలో ముట్టి ఉండి ఆటూ ఇటూ పచారు చేస్తున్నాడు. అతని అలోచనకు కారణం ఉన్నది. వాడు కశ్యపనది తీరాన శివరం విచ్చాటు చెనుకుని సైన్యంతో సహా ఉంటూ పద్మినీ మానసింహుడు, పరామలి అల్లరి అణగారినానే శివరం ఎత్తైన పాచ్చాకు వెళ్ళిపోయాడు. ఆ ప్రయయాంలో జగతసింహుడు శివరానికి వెళ్ళి తన తండ్రిని కలుసుకోలేదు. ఇప్పు

చందమామ

దత్తరికి చేరే పని ఏదీ లేని కారణం చేత తన భార్యతో కలిసి సుఖ సముద్రంలో ఓల వాడుకున్నాడు.

కొద్ది సేపటికి అతడున్న చోటికి తిలోత్తమ వచ్చింది. వారు ప్రేమవల్లాపా చాడు కుంటూ తమ ఇద్దరిలో ఎవరిది ఎక్కువ అదృష్టమనే విషయమై తర్కించు కున్నారు. తనదే ఎక్కువ అదృష్టమని జగతసింహుడు తనదే హెచ్చు అదృష్టమనకూడా తిలోత్తమ కారణాలు చెప్పింది. జగతసింహుడు అంటురాజా కొడుకు, అందం బోనూ, కార్య పరాక్రమాని బోనూ సాటిలేనివాడు; కాను ఒక చిన్న భూస్వామి కుమార్తె, అతనికి పాదదానిగా ఉండకూడదని తగనిది.

అంతలో పొనిప్పక తిలోత్తమ తన కోసం జగతసింహుడు చేసిన సాహసాలను వికరువు పెట్టింది. "ఏరాధిపతుల్ని ఉండి కూడా సర్వోక సారి కూడా లన్న కోరికతో అర్హతా వేళ బంగ వాగా దుర్గంలో ప్రవేశించారు. నాతో రెండు మాటలు మాట్లాడటం కోసం పరాయి వాళ్ళ అంతఃపురంలో ప్రవేశించారు. నా ప్రాణాన్ని కాపాడటం కోసం మీ రక్తం ధారపాసి, ప్రాణం లిపించకూడదని కూడా నిర్దేశిస్తారు. నన్ను పెళ్ళాడి,

నా ప్రేమ కోసం మీ కండ్రిగారి అగ్రహారి కూడా మిమ్మల్ని మీరు గురి చేసుకున్నారు," అన్నది.

తిలోత్తమ మానసింహుడి అగ్రహం గుర్తు తెయ్యగానే జగతసింహుడు కంపర పడ్డాడు. "ఇది చాలా పెద్ద సమస్య. దీన్ని గురించి నీం తెయ్యలో అలోచించానీ," అన్నా డతను.

తిలోత్తమ ఈ మాటలు విని ఏమీ అన లేకపోయింది. అమె ముఖం ముదురుకు పోయింది.

"మా నాన్నకు నా పైన కోపం ఉన్నది. అది నాకు తెలుసును. అయిన తన కోపాన్ని

పైకి ప్రకటించలేదు, అతడు చాలా దానిని చెప్పించనూ లేదు. అయినప్పటికీ అయిన నాకు దేవుని దేవుని దేవుని లక్షి నూచన యిచ్చాయి," అన్నాడు జగతనింహుడు.

"అయితే మీరు జాగ్రత్తపడరెందుకూ?" అని తిలోత్తమ అడిగింది.

"జాగ్రత్త? ఎంత అమాయకురాలివి! నీ కుటుంబం ఒకటిగానే వాడు మృత్యువు ఎదట వచ్చి వెలుగుడితే ముటుకు లక్షి పెడ తాదా? నేను జాగ్రత్త గురించి అలోచించటమే లేదు," అన్నాడు జగతనింహుడు.

"అయితే ఏమి బాలోదిస్తున్నారు?" అని ప్రశ్నించింది తిలోత్తమ.

"రెండు విషయాలను గురించి ఇప్పుడాలి చించాలి. మా నాన్న రాజపుత్ర వీరుడు. వెయ్యి వందల వనిని జాబా వెయ్యిడు. ఆయనను అడ్డేవా దేవదూ లేడు. అక్కడ పాడుపాడే ఆయన మనసు కని పెట్టించాడంటే ఇంక ఇతరుల సుగతి చెప్పే దేమిటి? అందుచేత ఆయన నాకు మరణ శిక్ష విధించినా దానికి తీరు గుండడు... భయపడకు, నాకు చావుభయం లేదు. రాజపుత్రుడికి మరణ భయం లేదు. కాని మరణం వల్ల కలిగి వియోగ బాధ గురించే నాకు భయం," అన్నా డతను.

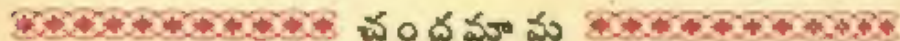
"వియోగ భయం నా కేమి లేదు. వీరులలోగే వీరపత్నులు కూడా నవ్వతూ ప్రాణాలు విడవగలరు," అన్నది తిలోత్తమ.

"సరే, ఆ భయం లేదనుకుంటాం. అంతకన్న పెద్ద భయం మరొక టున్నది. మా తండ్రి నా ప్రాణం ఒక్కమారుగా తీయక, అంతకన్న కఠోరంగా నన్ను శిక్షిస్తానని యావనకు గురి చెయ్యవచ్చు."

"అదేలా?" అన్నది తిలోత్తమ కంపిస్తూ.

"మన వివాహం ఇష్టంలేక మన ఇద్దరినీ ఆయన వెరు చేసెయ్యవచ్చు."

ఈ మాట విని తిలోత్తమ కళ్ళనీరు కారుస్తూ, "నా మారుతల్లి విమల గడ్డె"

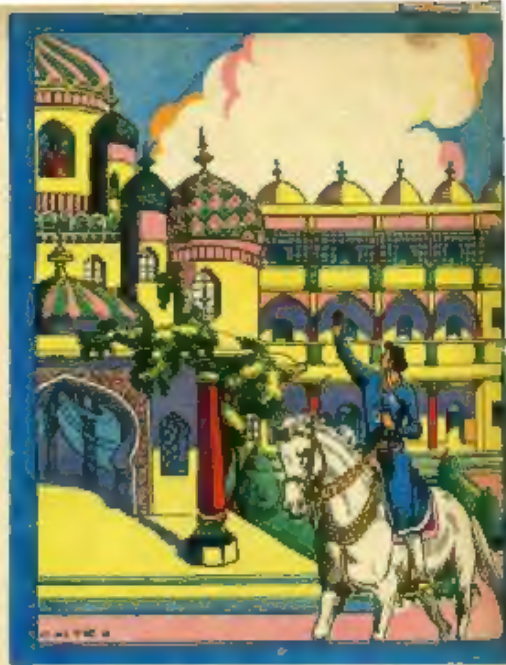
చందమామ

క్రంగా మా తండ్రిని వివాహం చేసుకుని కూడా, మా ఇంటి దాసీగా కాలంపుచ్చింది. మామగా రింటి వా కటువంటి స్థానమైనా దొరకదా?" అన్నది.

"భయపడకు, తిలోత్తమా. అకారణంగా నీ మనస్సును కీభపెట్టుకోకు. అంత దాకా వస్తే మనం మానవ సమాజాన్ని విడిచి పెట్టేసి, ఎక్కడో సముద్ర తీరాన, ఏ చెట్టు నీడలో సుఖంగా కాపరం చేద్దాం. అయినా మా తండ్రి తలుచుకుంటే ఆయన చెయ్యి లేని దంటూ ఉండదు. అందుచేత ఆయనను సుముఖుల్లా చేసుకోవటానికి అన్ని విధాలా ప్రయత్నిస్తాను. ఆ పైన దేవుడున్నాడు!" అన్నాడు జగతసింహుడు.

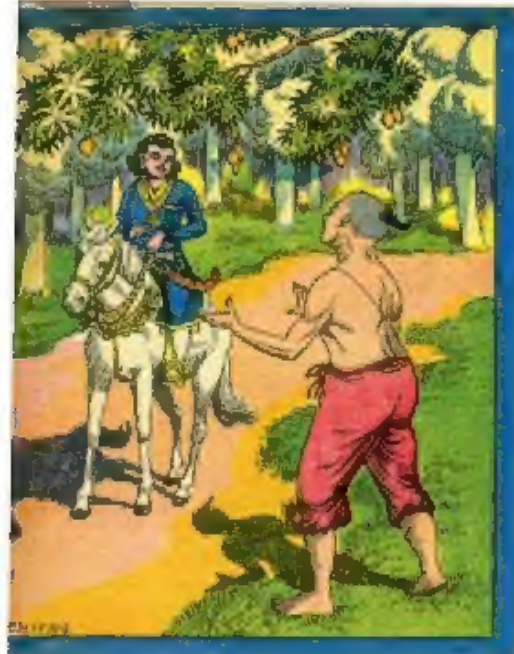
"ఏ దారి లేకపోతే మరణం ఉండనే ఉన్నది," అన్నది తిలోత్తమ గుండె రాయి చేసుకుని.

ఆ రాత్రి ఆ భార్యభర్తలకు వివాహం మూలాన, ఎంత ప్రయత్నించినా కుసుకు వల్లలేదు. చివరకు తల్లిదండ్రులమున తిలోత్తమ కళ్ళు మూసి నిద్రపోయింది. జగత సింహుడు ఆమెకు నిద్రా భంగం కలగకుండా పక్కమీది నుంచి లేచి, చల్లగాలికి గుర్రం మీద తిరిగి పచ్చి కొంక కాంతి పొందుదా మనుకున్నాడు.

అతను తన తెల్ల గుర్రం ఎక్కి కొల ద్వారం దాటిపచ్చి వెనక్కు తిరిగి చూడు. తిలోత్తమ శయన మందిర గవాక్షం పద్మనిల బడి అతన్ని చూస్తున్నది. "లోపలికి వెళ్ళు. నే నిప్పుడే వస్తాను," అని చేతితో పైగచేసి, జగతసింహుడు గుర్రాన్ని ముందుకు సరిపించాడు. కొద్ది దూరం పోయి వెనక్కు తిరిగి వద్దామని అతని వంకల్పం.

ఆ నాటి భయంకరమైన రాత్రి అతను విమల తెచ్చిన బల్లెంతో ఒక పరామహంస చంపిన మామిడితోట కుండా అతను సోకా ఉంటే గణపతి విద్యాద్విగ్బాడు— "రసక రాజు" కనిపించాడు. అతని చేపం కొంక

హిందువులది గానూ, కొంత ముసల్మానులది గానూ ఉన్నది. అతను జగతసింహుణ్ణి చూసి, "ఖుదావారాయణుడు మీకు పేలు కలిగించుగాక!" అన్నాడు.

"గజపతి విద్యాదిగ్గజుడా!" అన్నాడు జగతసింహుడు అచ్చర్యంకో.

"జాను, ప్యూమీ. వెనక వ్యాకరణం మొదలైనవి నేర్చాను. ఇప్పుడు ఉర్దూ కూడా నేర్చుకున్నాను. ఇక నా భార్యకి భోజనం ఉండదు," అన్నాడు దిగ్గజుడు.

"ఈ వేష మేమిటి?"

"ఆ పాఠ్యం పఠానులు ఊరికే పాక నా జాతి, నా వేషమూ కూడా మార్చేసి

మరి పాఠ్యారు. నేను మా గురుస్థగరి దగ్గరికి వెళ్ళి పాఠం చెప్పమంటే, మాకు రోజులు గంగా తీరాన ఉండి, గంగా స్నానం చేసి, తరి గొరిగింది, విలక పెట్టుకుని వస్తేనే గాని పాఠం చెప్ప నన్నాడు. అలాగే చేసి వస్తున్నాను."

"మరి దుస్తులు?"

"ఏం వెయ్యమ? నా బట్టలన్నీ పక నులు కాజేశారు."

జగతసింహుడు దిగ్గజుడి చేతిలో ఒక రూపాయి పెట్టి, ముందుకు పోయాడు. అతను కొంత దూరం పోయి నెరికి దూరంగా కైలేశ్వర మందిరం కనిపించింది. కైలేశ్వరుడి దర్శనం చేసుకుని, నమస్కారం చేసి రావటాని కతడు నిశ్చయించుకున్నాడు.

ఇంతలో గుర్రపు డెక్కల చప్పుడు విని పించింది. దూరంగా గాలిలోకి ముక్కు లేస్తున్నది. ఎవరో సైనికుల లాగున్నారు. వాళ్ళు పఠాను సైనికులు కావటానికి వీల్లేదు. పఠాను లందరూ ఒరిస్సాకు వెళ్ళిపోయారు. దేశంలో సైనికు డంకూ ఉంటే వారు పాదుషా సైనికుడే.

త్వరలోనే అతను సైనికులను చూశాడు. వారు మానసింహుడి సైనికుల లాగా ఉన్నారు. నుమారు యాభై మంది ఉన్నారు.

చారి ముందు సదుస్తున్న నాయకుడు అట్లా వింటే సరికి సైనికుల లందరూ గుర్రాలు విరిచి ఒకరి నుంచి కత్తులు దూసి భుజాల పై పెట్టుకుని, "అక్కడు పాడుపాడు జయం! రాజా మానసింహుడికి జయం!" అని నినాదాలు పలికారు.

జగతసింహుడు కూడా కత్తి తిని, అలాగే నినాదాలు పలికి, సైనికుల నాయకుణ్ణి, "అదేమిటి, ముద్రాసింగ్? పాడుపా చారికి కుశలమా? మహారాజుగారు కుఱపాగా ఉన్నారా?" అని అడిగాడు.

ముద్రాసింగు యువరాజును సమీపించి, ఒక రుమాలు నుంచి ఒక ప్రత్రం తీసి,

న వివేచనంగా అతనికి అందించాడు. "ఏమిటి మహారాజుగారి ఆజ్ఞ?" అని జగత సింహు డడిగాడు.

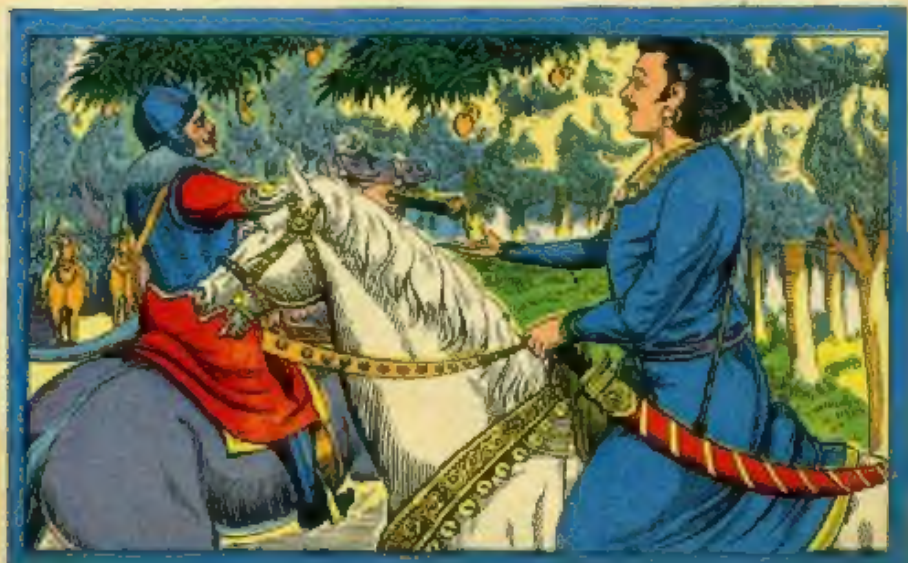
"నేను కను దాకుణ్ణి. నన్ను 4మిం చాలి. మహారాజుగారు తమర్ని ఉన్న పొళంగా తీసుకు రమ్మని అజ్ఞాపించారు."

"ఎక్కడికి వెళ్ళాలి?"

"పొన్నాకు. అక్కడే ఉన్నారు మహారాజుగారు."

"ప్రయాణవన్నాహ మేమైనా చేసుకో వచ్చునా?"

"4మించాలి, యువరాజా. మీరు మా వెంట వెంటనే బయలుదేర సక్తుతే

బందిగా తీసుకురమ్మని మహారాజుగారి అజ్ఞ!" అన్నాడు ముక్తాసింగు.

"అయిన వారితో చెప్పి రావటాని కైనా జనశాశం లేదా?"

"దానుల్ని క్షమించాలి."

"మహారాజుగారి అజ్ఞకు తిరుగు లేదనుకో...అయినా, ఒకవేళ నేను నీకు బంది కావటానికి నిరాకరించి యుద్ధానికి తలబడితే ఏం చెయ్యమన్నాడు మహారాజుగారు?"

"వా నేటి అనరాని మాట అనిపిస్తున్నాడు...యువరాజును సజీవంగా గాని, దీర్ఘివంగా గాని తప్పి తమ ఎడకు ఉంచే మని మహారాజుగారి అజ్ఞ!"

తన తండ్రి వైఖరి తాను భయపడినంత తీవ్రంగానూ ఉన్నదని జగత్సంహుడు గ్రహించాడు. కాళ్ళారం చేసి ప్రయోజనం లేదు, తండ్రి ఎడటికి పోయి దండన పొందటం తప్ప వేరు మార్గం లేదు.

అతను ముక్తాసింగుతో, "వా సైన్యం దారుణేశ్వర నది తీరాన జహనాబాదు దగ్గర ఉన్నది. దాని గతమిది?" అన్నాడు.

"దాని విషయమై నేను ఏర్పాటు చేస్తాను," అని ముక్తాసింగు ఒక సైనికుణ్ణి జహనాబాదుకు వెళ్ళమన్నాడు. అ సైనికుడు మందారణ మీదుగానే వెళ్ళాలి.

జగత్సంహుడు అ సైనికుడితో, "నీకు మందారణ దుర్గ ప్రాంతంలో ఎవరైనా కనిపిస్తే, నేను మా తండ్రిగారి అజ్ఞపై ఆయనను చూడటానికి పాట్లా వెళ్ళానని చెప్పు," అన్నాడు.

తరువాత అతను తన తండ్రి వంటిన అగ్నికులి చెంట బయలుదేరాడు. అతని కోరిక ప్రకారం ముక్తాసింగు తన సైనికులను రెండు భాగాలు చేశాడు. వేసక, ముందూ సైనికులు నడుస్తుంటే, మధ్యగా జగత్సంహుడు నడిచాడు, అతని పక్కగా ముక్తాసింగు నడిచాడు. —(జంకాపురి)

నవాబునందిని

2

మానసింహుడి దృష్టిలో జగతసింహుడు చేయరాని పనులు, ఒకటి, రెండూ కాదు, అనేకం చేశాడు.

అనేకమంది యోధుల సమక్షాన జగత సింహుడు తండ్రి ఎదుట నిలబడి, అయిదు చేరి సైన్యాన్ని కచ్చినట్టయితే, పరానులను సువర్ణరేఖానది అవతలికి తరిమేస్తానని ప్రమాణం చేశాడు. అంత కార్యభారం నెత్తి మీద వెళుకున్నవాడు అ పని నిడిచి పెట్టే, అర్థ రాత్రివేళ తన ప్రియురాలిని వెళుక్కుంటూ మరొకరి కోటలోకి దొంగ లాగా ప్రవేశించి, పరానులకు చిక్కి, బందీ అయ్యాడు. ఈ విధంగా అవిధియడూ, అయోగ్యుడూ అని నిరూపించుకున్న

కొడుకు ప్రేమ మానసింహుడికి ఎక్కడలేని అగ్రహం వృత్తుకొచ్చింది.

ఆ కోపం మూలానె ఆయన పరానులను నిర్మూలించి, తన కొడుకును విడిసింపు కునే ప్రయత్నం కూడా చెయ్యలేదు.

విమల చేత చచ్చే మరందుగా శతబా ఖాన్ బగతసింహుణ్ణి విమరుక్తుణ్ణి చేసి, మానసింహుడి వద్దకు నంధి రాయబారం పంపాడు. కొడుకు తెచ్చిన నంధి రాయ బారానికి మానసింహుడు నుమలు డయ్యాడు. ఎందుచేతనంటే, ఆయన శ్రీఘంగా ఢిల్లీకి వెళ్ళవలసిన పని ఉన్నది; వర్తకాలం గడిస్తేనే గాని నయ్యదిఖాన్ తన సేనలను తీసుకుని వచ్చి చేరడు. పెద్ద

కామోదరముఖర్జీ

ఎత్తున యుద్ధం కన్న సంభ మేము. సంధికి మానసింహుడు ఒప్పుకోగానే, కొత్త నవాబు సులేమాన్‌ఖాన్, తన మంత్రి తోనూ, సేనానాయకులైన ఉస్మాన్‌ఖాన్ తోనూ వచ్చి మానసింహుడికి పెద్ద ఎత్తున కానుకలు సమర్పించాడు. మానసింహుడు వాటితో కృత్రిమంబు, వచ్చిన వాడిని తగినరీతి వక్కరించి పంపేశాడు. ఆయన తన మొగలాయి సైన్యాలను పొచ్చాకు వెళ్ళిపోవరిపించని ఉత్తరు విచ్చినప్పుడు, ఆ సైన్యానికి చెందిన ఒక సేనాపతి ఆయన తన కొడుక్కు ఎలాటి బాధ్యతా నివ్వలేదు. అతన్ని గురించి విచారణ జరపాలన్న

భావం ఆపుటకే మానసింహుడికి ఉండేది.

ఆ పైన జగతసింహుడు మరికొన్ని అపరాధాలు చేసి తండ్రి కోపాన్ని అణ్ణం పోశాడు. అతను తండ్రితో యుద్ధంకూడా సైనిక శిఖరాన్ని వదిలిపెట్టి మందారబదుర్గాని వెళ్ళిపోయి, తండ్రి అనుమతి కూడా పొందకుండా తిలోత్తమను పెళ్ళాడాడు. పెళ్ళికి అతని బంధువులు చాలామంది వచ్చారు. నవాబుకూతురు ఆదాపానవరివారంగా వచ్చింది. పెళ్ళి ముగియడంకా జరిగింది. పెళ్ళాకి తన తండ్రిని పిలిచటం గాని, ఆయన అగేష్టు పొందటంగాని జగతసింహుడు చెయ్యలేదు.

మానసింహుడి దృష్టిలో జగతసింహుడు రెండు తప్పులు చేశాడు. అతను తండ్రికి తెలివకుండా పెళ్ళాడటం ఒక తప్పు; విరేంద్రసింహుడి కుమార్తెను పెళ్ళాడటం మరొక తప్పు. ఆయన దృష్టిలో విరేంద్రసింహుడూ, అతని కూతురూ కుంటిపాలు.

జగతసింహుడి నేర వనంపర తిలోత్తమను పెళ్ళాడటంతో అగలేదు. మొగలాయి సేనలు పొచ్చాకు తరలి వెళ్ళుటప్పుడు, అతను అక్కడికి వెళ్ళి సైనికాధికారిగా తన బాధ్యత లేవి నిర్వహించ లేదు. అసలతను

***** చందమామ *****

అక్కడికి వెళ్ళునైనా లేదు. అంతే కాదు, అతను భార్యతో అనందంలో ఒంటాడుతూ, దారుణేశ్వర తీరాన దిక్కు లేకుండా పడి ఉన్న తన సేనను గురించి నెల రోజులు ఉపేక్ష వహించాడు.

కొడుకు చేతులన్నీ, కలుమలుంటే మానసింహుడి అగ్రహం మిన్ను ముట్టించి. అతనికి రాజదండన జరిగి తీరాలని ఆయన నిశ్చయించాడు. అందుచేతనే ఆయన అందరూ వింటుండగా తన భటులకు, "జగతసింహుణ్ణి గాని, అతని శివాన్ని గాని పట్టుకురండి." అని కఠోర మైన ఆజ్ఞ ఇచ్చాడు. వారు వచ్చి శైలేశ్వర మందిరం వద్ద అతన్ని పట్టుకున్నారు. ఏ శైలేశ్వర మందిరం దగ్గర జగతసింహుడి ప్రణయ కథ ఆరంభమయిందో అక్కడే అతడు కూడా అయినట్టు కనబడింది.

పాట్లాలో మానసింహుడు మహారాజు తన కొడుకును బహిరంగంగా విచారించటానికి దర్బారు జరిపాడు. విచారణ వివరాలికి వెంటాడిగా వెంట వచ్చి కూర్చున్నారు. మానసింహుడు ఎత్తయిన అనసం పైన కూర్చున్నాడు. ఆయన కిరు వక్కలా ముఖ్య రాజదొంగలు ఇతర అనసాల పైన కూర్చున్నారు. సభ జనంతో కిటకిలాడుతూ నిశ్చ

జ్ఞంగా ఉంది. అందరి మనస్సులూ భయం దోళనలతో నిండి ఉన్నాయి.

"బందిని తీసుకురండి," అని మానసింహుడు జాజ్ఞాపించాడు.

మధ్యవయసు గల భటులు మద్దతల సంచుకుని నడుస్తూ జగతసింహుడు పచ్చి తన తండ్రి ఎడమ నిలబడ్డాడు. మానసింహుడతన్ని "బంది" అని పంపిస్తూ, అతను తన కుటుంబ విషయం లోనూ, రాజకీయంగానూ అనేక అవరాధాలు చేశాడనీ, ముందు అతను తన పంకానికి చేసిన అవరాధలు విచారించి అ తరవాతి రాజకీయ ద్రోహుల విచారిస్తానని అన్నాడు.

***** చందమామ *****

వృద్ధుడైన మొగలాయీ నల్లికు డొకడు లేచి, "మహారాజా, ఈ కుర్రవాడి అవతారాలు ఓమించమని నేడు కుంటున్నాను. కుటుంబ విషయాలను గురించి బహిరంగంగా కాకుండా, రహస్య విచారణ చేయటం మంచిదేమో!" అన్నాడు.

"లేదు, లేదు. బందీ చేసిన కుటుంబ ద్రోహులకూ, రాజకీయ ద్రోహులకూ నంబంధం ఉన్నది. ఎవరూ వెళ్ళిపో నవసరం లేదు," అన్నాడు మానసింహుడు.

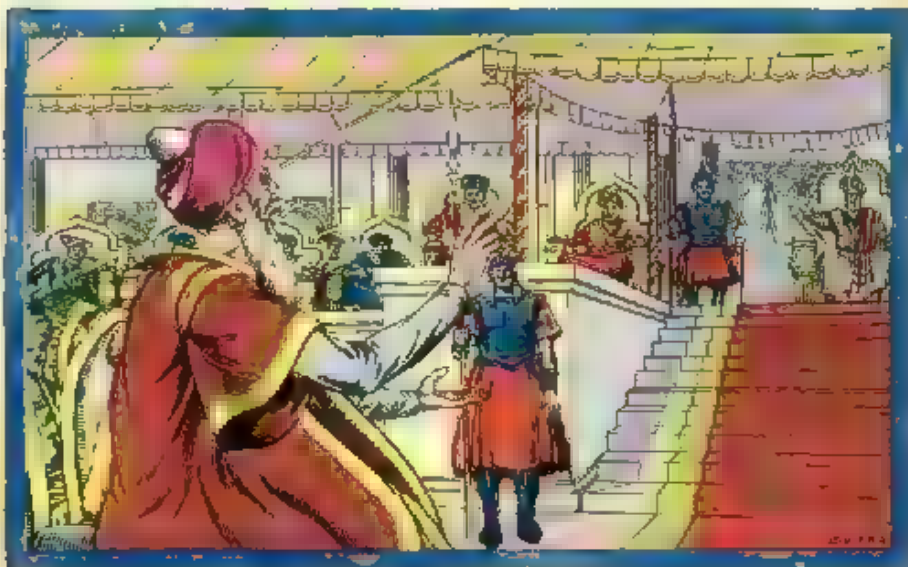
మానసింహుడు విచారణ ప్రారంభిస్తూ, ముడ్తాయిని, "నేను వెయ్యిబోయే వ్రళ్ళు లకు వెజమైన నమాధానాలు చెప్పకపోతే

నీ అపరాధం మరింత ఎక్కువగా పరిగణించబడుతుంది," అన్నాడు.

వానికి జగత్సంహుడు గర్వంతో, "మహారాజా, ఆ మాట చెప్పటం అనా పశ్యకం. జగత్సంహుడు తన శ్రావణం కాపాడుకోవడానికి కూడా అబద్ధం చెప్పడు," అని జవా బిచ్చాడు.

"ఏవ్ ఏరేంద్రసింహుడి అంకిష్టరం లోని ఒక గదిలో ఒక ప్రితో బాటు పకాసు లకు చిక్కి బందీ వైవ మాట నిజమేనా?" "నిజమే."

"నీవ్ పకాసుల వశమందున్న కాలంలో కతలూఖాన్ కూతురైన అయిషా హృద

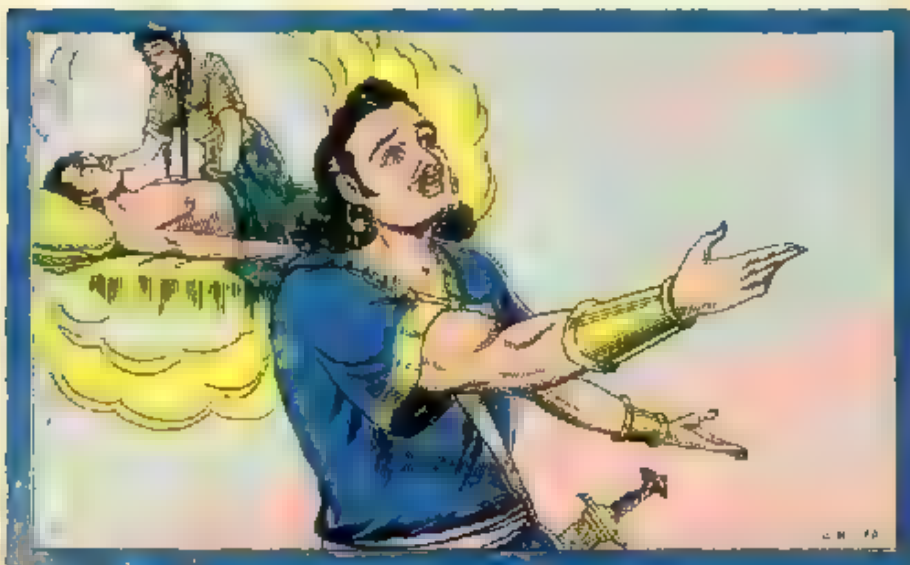
యంలో నీపై ప్రేమ రగుల్కొల్పిన మాట నిజమేనా?"

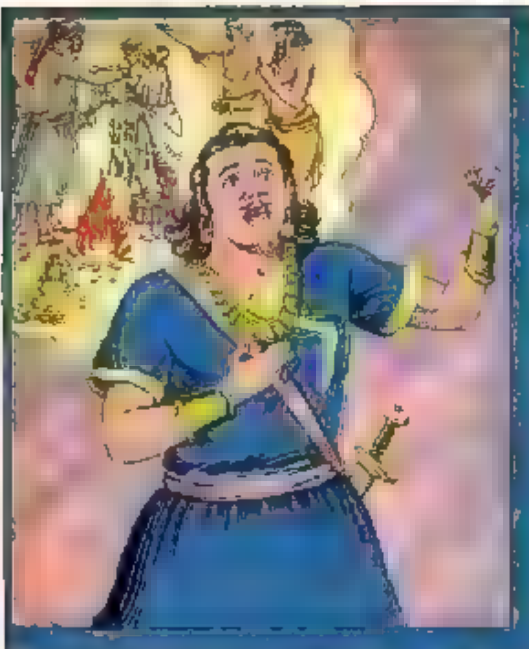
"ఆ ప్రశ్నకు దీర్ఘంగా సమాధానం చెప్పాలి. నవాబునందిని అయిన ఆయసా నాకు మేలు చేసిన మంచి. నేను చావు బతుకుల మధ్య ఉన్నప్పుడు నాకు తల్లి లాగా, చెల్లెలు లాగా, భార్య లాగా ప్రిహారురాలి లాగా సమస్తమైన ఉపచారాలు చెయ్యని పక్షంలో ఇవాళ నా విచారాలు ఇక్కడ జుగటం సాధ్యం కాకపోను! ఆమెను దేవత లాగానూ, కవలం లేని ఇప్పుడారి లాగానూ భావిస్తాను. ఆమె పట్ల నాకు మరొక విధమైన భావం లేదు. కాని

యరదృష్ట మకాన నవాబునందిని నన్ను ప్రేమిస్తున్నట్లు ఒక సందర్భంలో నాకు తెలిసింది. అది తెలియక, ఆమె ప్రేమను ఏ విధంగానూ స్వీకరించ లేనందుకు నేను చాలా బాధపడ్డాను."

"ఆమె కారణంగా నీకూ, పతాన్ సేనాని అయిన ఉస్మాన్ ఖాన్ కూ ద్వంద్వయుద్ధం జరిగిందా?"

"ఉస్మాన్ ఖాన్ ఆయసాను ప్రేమించాడు. ఆమె ప్రేమకు పాత్రులైనవారిద్దరుండరాదనీ, అందుచేత నేను తనతో యుద్ధం చెయ్యాలని అన్నాడు. నేను యుద్ధం చెయ్యలేదు."

"అప్పుడప్పుడూ నవాబు కూతురికి ఉత్తరాలు వంపావా?"

"ఒక్క పారే వంపాను."

"నీ అంతట నీవే ఒమెను చూడటానికి వెళ్ళావా?"

"వెళ్ళాను. వెళ్ళిపోయేటప్పుడామె కొక సారి చూసి పోదామని వెళ్ళాను."

"అను నిన్ను చూడికుండానే మించిపోయింది, కదా?"

"అందు కొక కారణం ఉన్నది."

"అంత అయ్యాక కూడా నీవు నవాబు వండినవి ప్రేమించలేదనీ, అమె మాత్రమే విన్ను ప్రేమించిందనీ అందావా?"

"ఉన్న నంగతి చెప్పాను. నమ్మకమూ, మాటమూ మహారాజాగారి అష్టం."

"వీరేంద్రసింహుడి కూతురు నీ ఇంపుడు గత్రే?"

అగతసింహుడు ఈ మాటకు చతురదానియ్యాడు. అతని కరికంలో విద్యుత్తు ప్రసవించి నట్టయింది.

"మహారాజా, మీరు కాననకర్తగా, రాజగా, ప్రత్యేకించి నాకు తండ్రిగా గౌరవించే తగ్గవారు. ఈ మాట మరొకడు అని అన్నట్లుంటే వాణ్ణి చిత్రికలా, వాల్చికలాగా చేసి ఉండేవాణ్ణి వీరేంద్రసింహుడి కుమార్తెనా బాధ్యత అగ్ని పాక్షిగా పెళ్ళాడిన భర్త పట్టి!" అన్నా దత్తను.

మాటసింహుడు కోపాద్రేకంతో భయం కరంగా అయిపోయి, "రాజప్రత మంజరి కళంకం తెచ్చిన అధముడా! ఒళ్ళుకెరిచుక అలా అన్నందుకు నీ నాలుక వెయ్యి చిలికలు చేసినా పాపం లేదు. నిగ్రు చేతి దాక పి బ్రాహ్మణంకా నిబబది ఉన్నాయా? వీరేంద్రుడి కూతురు నీకు భర్తవత్తా? ఆ వీరేంద్రసింహుడు ఒక దాసీమొందకొనం నిట్టు మోసేవాడిలాగా నా అంతఃపురంలో ప్రవేశించాడు; పట్టించి, ఒక తాంబూలి వుట్టిన ఏనుగు అనే దాన్ని పెళ్ళిచేసు

***** చందమామ *****

కున్నారు—ఆ సీమ వా సీమ మామ?
ఆ సీమ బాతి విడుల నీకు నవతి ఉత్తరా?
నీ భర్తవల్లి ఎటువంటి వారికి వుట్టింది?
అది ఎవరి మనమరాలు? నీ భార్య మాతా
మలాడు శశిఖరి దేని నాడు చెయ్యరా
పనులన్నీ చేసి ఇప్పుడు నన్నాసి అమ్మ,
వరమల్లారి లాగా తెరుగుతున్నారు అభి
రామస్వామి! ఈ సీమ ఒంటరూ ఇప్పుడు
నీకు బంధువర్గమా? ని వివేక మేను
యింది? ఆ వీరేశ్వరినంటే ఈ మా లు
నీ ఉంపుడుగత్తె అమ్మ చెప్పినట్లు, నీలో
దేవ మంకగా కనిపించేది కాదేమో! నన్ను
క్కలవు కింద అమకల్లి, నా అనుమతి గాన,
అక్కన్న గాన చెప్పింది ఈ పెళ్ళి చేసుకున్న
నీవు నా కొడుకువు కావు. మానసికంగా
కొడుకు నీ నీ పట్టుకున్న చెప్పుకున్నావే
నీకు మరణం దండే వచ్చిదు,” అన్నాడు.

ఇటు అలా చివ్వును చూచి కొమ్మి
చొమ్మిల్లాగా మోసం వుంటు ఉన్నది
పలుకున్నాడు తల వంచి అగి అయి
చగిలించి దాచుకునేలాను పదా
లింప వారంటుబాడు.

“నా బాక యావరాధానను గురించి
కొన్ని ప్రశ్న లిడుగుతాను, నీవు పాడుపా
నేనుడ, పుంటి, ప్రత్యేకించి ఒక కావ్య

భారాన్ని మీద వేసుకున్న నేనాడతనై చూచి
కుతా, అతరుల దుర్గం దొరికి, మల్లంకుల
అనుమతి తెలుసా, దాతి వేళ దొంగ లాగా
ప్రవేశించాలి లేదా?”

ఇగతి అమ్మకు తల వంచుకుని “మా
భాగం చెప్పుతేడు.

“నీ అమ్మడువేల నేననూ, పరామంకు
తలమీద నీవంటి వదిలి వచ్చి, బట్టి
కొనని నీ మక్కడికి ఎళ్ళావా లేదా?”

బాకం అమ్మకు మల్లడలేడు.

“పరామంకు నిన్ను విడిచివెళ్ళాక నీవు
పైకిక కలిరావని చెళ్ళి, నా ఉత్తరపుం
కొను కాక్కడ ఎటువంటి ఉండలేదు?”

***** చందమామ *****

జవాబు లేదు.

"సేనాధిపతు లందరూ శివరం ఎత్తసి, తమతమ సెనలను తినుకువి బయలుదేరు కుంటే, వారి వెంట నీ వెందుకుండలేదు?"

జవాబు లేదు.

"ఎవరి ఉత్తరువు లేకుండా, పాదుషా వారి పని ఒక్కటి చెయ్యకుండా నీ ఇష్టం వచ్చి నట్లు కాలం ఎందుకు గడిపావు? చూట్లాడవే? దుర్మార్గుడా, నీ వంటి వాడికి మరణ శిక్ష తప్ప వరే దండన ఏ ముంటుంది?"

వృద్ధుడైన మొగతాయీ మళ్ళీ లేచి. "మంజూర్, క్షమించండి. ఒక విజ్ఞానవ. యువరాజు మీ కొడుకు—" అని ప్రారంభించాడు.

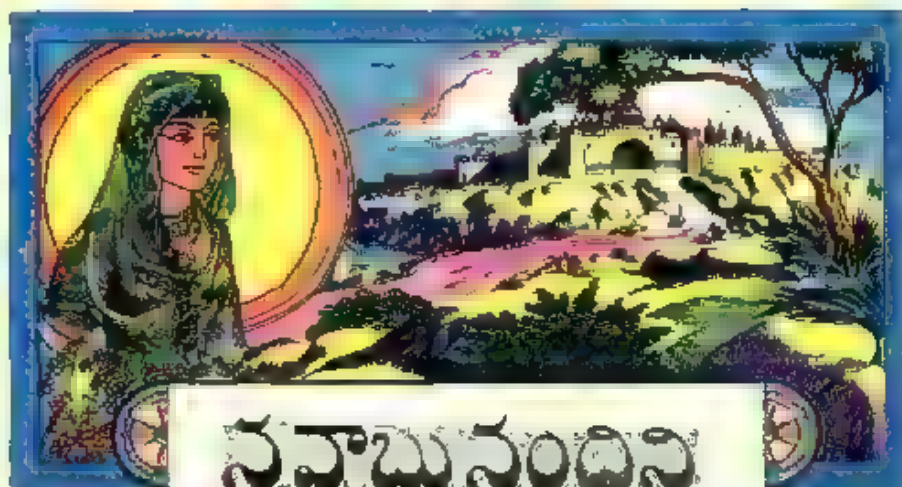
"ఈ ఏమడు నా కొడుకన్నా రెవరు? వీడికి నాకూ కొడుకూ తండ్రి సంబంధం లేదని ముందే చెప్పాను," అన్నాడు మానసింహుడు తీవ్రంగా.

"సరే మీరు ధర్మం ఎరగరా? యువరాజులకా పనివాడు!" అంటూ మొగతాయీ వృద్ధుడు కూర్చున్నాడు.

మానసింహుడు కాస్సేపు తలవంచుకుని అలోచించి, "నందితుడా, నీకు సరిఅయిన శిక్ష మరణం దండనే! అయినా నీ పయము పొటించి నీకు యావజ్జీవ కారాగార శిక్ష విధిస్తున్నాను," అన్నాడు. అయిన భటులతో, "ఇతడి సగలూ, దుస్తులూ తీసేసి, బందీ దుస్తులు తొడిగి నా ఎడతినే అతడి కాళ్ళకూ, చేతులకూ సంకెళ్ళు తగిలించి, అందరూ చూస్తుండగానే కరాగృహనికి తీసుకు పొండి," అన్నాడు.

భటులు ఇగతసింహుడి దుస్తులు హార్మి, సంకెళ్ళు తగిలించి తీసుకుపోతుంటే సభలో కలవరం వృద్ధింది. సేనాపతులు తలలు వంచుకున్నారు, వృద్ధులు కంటి తడి పెట్టారు. ఇగతసింహుడు కనుమూలు కాగానే సభ లేచింది. —(అంకా వుంది)

నవాబునందిని

3

మృత్యువును సంపాదించుటకు దాడులేళ్ళురానికి బయలుదేరిన సైనికుడికి పంపాదజుడుగ మార్గంలో గజపతిదిగ్గజుడు కనిపించి, "అల్లా మహదేవుడు హుజూర్ వారి అలోగ్గాన్ని కాపాడు గాక!" అన్నాడు.

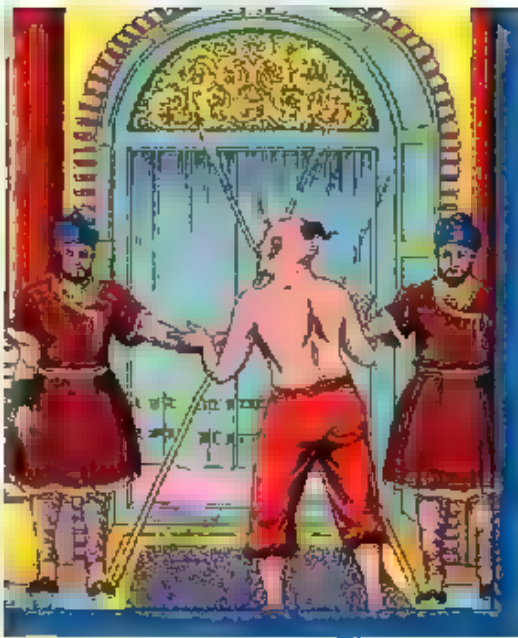
దిగ్గజుడి భాష, వాలకమూ మాని అశ్వశృంగుల సైనికుడు తన గుర్రాన్ని మెల్లిగా నడిపిస్తూ దిగ్గజుణ్ణి సంభాషణలో పెట్టాడు. సైనికుడి ప్రశ్నలకు నమాజ్ గా దిగ్గజుడు, మొదట తాను హిందువుడైతననీ, తరువాత తాను ముసల్మానుగా మారిపోయినట్లు తెలిపిందనీ, తిరిగి హిందువుడు కావటానికి చెయ్యవలసిందంతా చేశాననీ, అయినా తన జాతి గురించిన అను

మానం గురువుగారు చెబితేగాని తిదస్, కోటలో ఉండే అస్సాని తనకు చాలా అప్తరాంసి చెప్పాడు.

ఇలా మాట్లాడు తుంటూ వారు మంద రణదుర్గాన్ని వశపించారు. సైనికుడు దిగ్గజుడితో, "యువరాజు జగతసింహుడు బందీ అయినట్లు కోటలో చెబుతావా?" అని అడిగాడు.

"ఎందుకు బందీ? ఎవరికి బందీ?" అని దిగ్గజుడు ప్రశ్నించాడు.

"ఎందుకు బందీ అంటే చెప్పలేను కాని అతన్ని బంధిగా పట్టుకున్నది వీక్షే. అలా చెయ్యమని మానసింహమహారాజు మా కాజ్ఞ ఇచ్చాడు," అన్నాడు సైనికుడు.

దిగ్గజాడికి గుంతెలో రాయి పడింది. వెనక అలాగే పిరియ్యంబును బంది అయినప్పుడు, కోటలో ఉన్నవారంతా బంది అయిపోయారు. చాలా గొడవ జరిగింది. అప్పుడు క్రతుసైనికులు జగదనంభుజ్ఞుల వట్టారు. తాను చూపినవాడు మొదటి సైనికుడన్న మాట. మిగిలినవాళ్ళు వెనకగా వచ్చినది కోటలో ఉన్న వాళ్ళందరినీ వట్టెస్తారు. సందేహం లేదు. ముందు ఈ మైనికుజ్ఞు డిజిలించుకుని, కోటకు వెళ్ళి ఈ దారుణవార్త అందరికీ చెప్పింది.

ఇలా అనుకుని దిగ్గజాడు సైనికుడితో, "ఈ మాట నేను కోటలో చెబుతాను. తీసుకురా," అన్నది విమల ఆస్థానీతో.

మీరు వెళ్ళి మరో పని చూసుకోండి," అన్నాడు. సైనికుడు వెళ్ళిపోయాడు.

దిగ్గజాడు కాల్ వక్రమ కౌఠి వరిగితు కుంబూ కోటలో ప్రవేశించి, ఆస్థానీకి ఈ వార్త చెప్పాలనే ఉద్దేశంతో అంకితులను ప్రవేశించబోయాడు. కాని ద్వారపాలకు డతన్ని లోపలికి వెళ్ళనివ్వలేదు.

తాను అక్కడివాళ్ళైననీ, అధిరాష్ట్రస్వామి శిష్యుణ్ణినీ, అస్థానీని తాను బాగా ఎదురు నవీ దిగ్గజా డన్నాడు.

"అయితే అక్కడే ఉండు. ఎవరైనా కనిపిస్తే లోపలికి కబురు చెప్తును," అన్నాడు ద్వారపాలకుడు.

విమల అతావులం బ్ర అంజు లోని కిటికీ తెర వెనక నుంచి ద్వారపాలకుడికి, దిగ్గజాడికి జరిగే వాగ్వాద ముతా గమనిస్తున్నది. అమె అందమూ, చురుకూ, అలంకారాలూ అన్నీ పోయాయి కరీరం కీలించింది. వార్తకృ లక్షణాలు స్పష్టంగా కనిపిస్తున్నాయి.

విమల ఉన్న చోటికి అప్పానీ కూడా వచ్చింది.

"గజపతి దిగ్గజాడు ద్వారపాలకుడితో ఘర్షణ పడుతున్నాడు. వెళ్ళి అతన్ని తీసుకురా," అన్నది విమల ఆస్థానీతో.

చందమామ

అస్సానీ కింపిడి దిగి వెళ్ళి ఒక చీకటింటి ప్రవేశించి, దిగ్గజాణ్ణి పిలుచుకు రమ్మని లక్ష్మణ అనే ఒక దాసిని ద్వారం వద్దకు పంపించి.

లక్ష్మణి వెళ్ళి, "ఏం రనికరాణా, జ్ఞాపకం ఉన్నావా?" అని అడిగింది.

అమె నెన్నడూ చూసి ఉండని దిగ్గజాణ్ణు చాలా కంగాడువడి, "ఏన్ను చాలా సార్లు చూశాను, బాగా పరుగుడును, కాని ఎప్పుడే గుర్తురవడం లేదు," అన్నాడు.

లక్ష్మణి అమాయకుడైన దిగ్గజాణ్ణు కాస్సేపు ఏడిపించి, అస్సానీ ఉన్న చోటికి తీసుకుపోయింది.

"ఏం రనికరాణా, ఇంతకాలం ఏమయ్యావు? ఎక్కడ ఉన్నావు?" అని అస్సానీ అడిగింది.

"అదంతా తరవాత చెబుతాను గాని, ముందు వెంటనే నాతో బయలుదేరు, ఇక్కడ ఉండటం—చాలా ప్రమాదం," అన్నాడు దిగ్గజాణ్ణు.

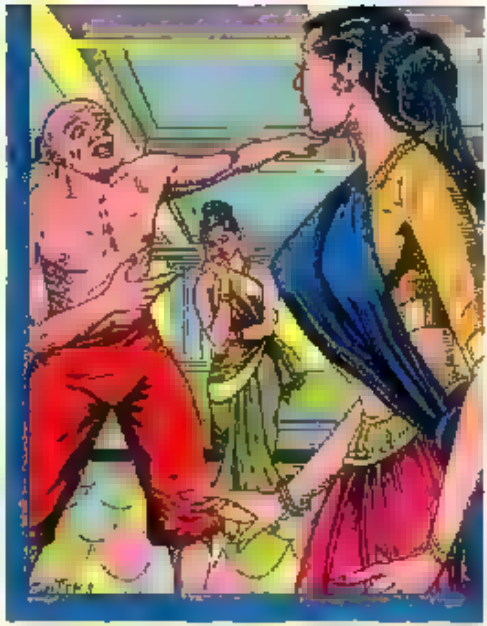
"ఏమిటా ప్రమాదం?"

"యువరాజును సట్టుకు పోయాడు!"

"ఎవరు?"

"మానసంహుడి మనుషులు."

"ఎక్కడ?"

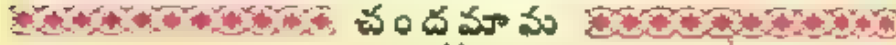

"దారిలో పోతుంటే, ఇక దుర్గంలో వారంతా బండి లపుతారు. నేను వీ గురించే బెంగ పడుతున్నాను. వెంటనే వచ్చేయ్యి, ఎత్తైనా పారిపోదాం!"

ఈ వార్త విమలకు వెంటనే చెప్పిరి. అందుకని అస్సానీ దిగ్గజాణ్ణితో, "నువ్వు వచ్చి నిజమే, పారిపోదాం. నువ్వు ముందు పడ, చీకటి పడగానే సామాన్లు తీసుకుని పోదాం," అన్నది.

"అంతదాకానా? ఆంధ్రం వల్ల అపాయం."

"నువ్వు అశ్రమానికి వెళ్ళి అక్కడి వాళ్ళతో మానసంహుడి మనుషులు దిగు

గంటల్లో వచ్చి పడబోతున్నారని చెప్పి. సమయానికి నేను వచ్చి నిన్ను అక్కడ కలుసుకుంటాను."

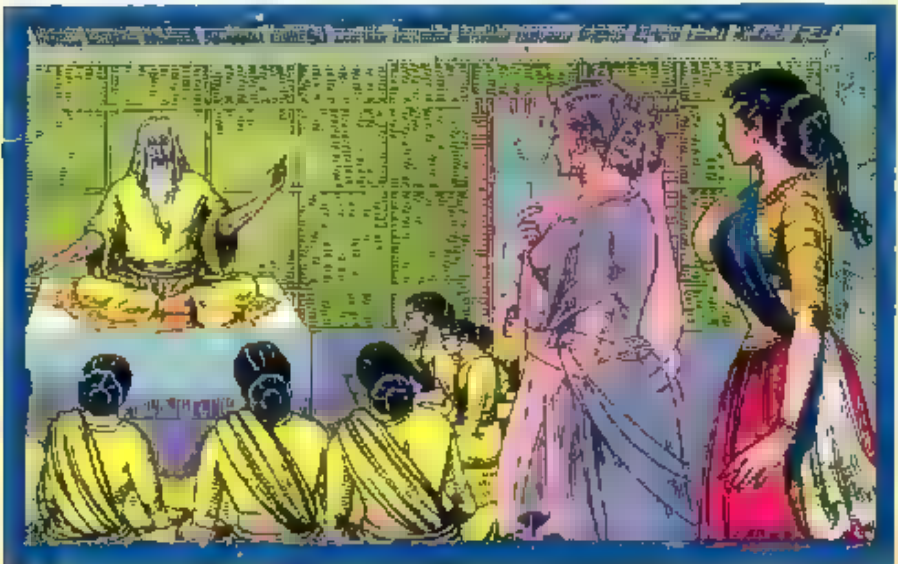
ఆస్థాని ఈ మాట అనగానే దిగ్గజాడికి కంపవం వుట్టి, వణుకుతూ, "అలా అయితే నే నివ్వడే అశ్రమానికి పోకున్నాను," అంటూ పరుగు తీశాడు.

త్వరలోనే దిగ్గజాడు తెచ్చిన దుర్వార్త దుర మంతనా తెలిసిపోయింది. దిగ్గజాడు చెప్పిన వివరాల వల్ల ఏమీ బోధపడక, నియం తెలుసుకు రమ్మని అధిరామస్వామి ఒక మనిషిని గుర్రం మీద పార్చాడు పంపాడు.

చికటి పద్మాక విమలా, అస్థాని కలిసి అధిరామస్వామి కుటీరానికి వచ్చాడు. అధిరామస్వామి జంకచర్మం మీద కూర్చున్నాడు. అడవా శ్శాయినీ కయిలిగా నలిపైన కూర్చున్నాడు.

"అవ్వ డేం చెయ్యాలో?" అని విమల అడిగింది.

"ఒకనాడు ఇదే చోట ఇలాగే మాటే అడిగావు, జ్ఞాపకం ఉన్నదా? ఆ వివాహిని మానసింహుడు ఒప్పుడని నే నంటే, యువరాజు స్వతంత్రుడని నీ వన్నావు. అ స్వాతంత్ర్యం ఎక్కడికి దారితీసేదే చూశావా? యువరాజుకు ఎన్నడూ ఎలాటి

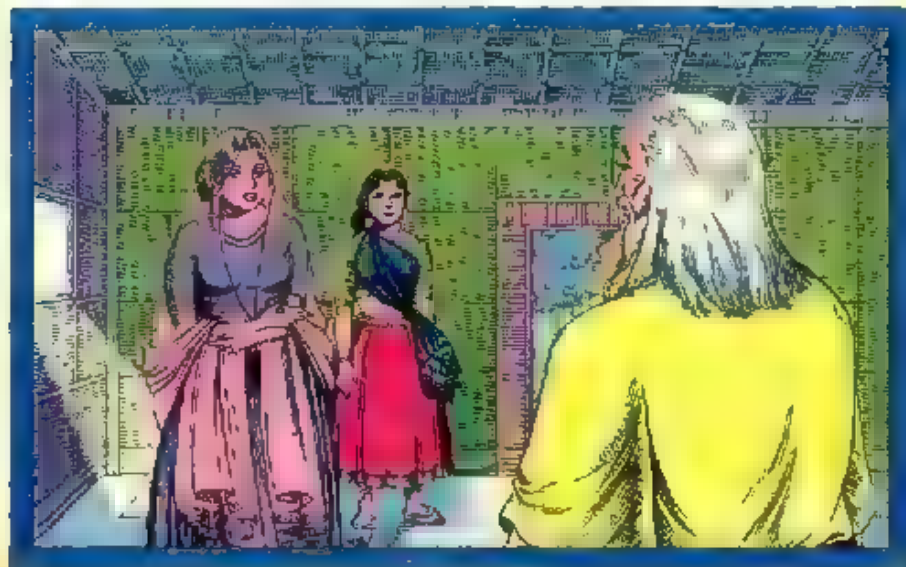
స్వాతంత్ర్యమూ లేదు. అతను తండ్రికి ఇష్టం లేని పని ఏదీ చెయ్యలేదు. అతను మామంహుడి కొడుకు మాత్రమే కాదు, అయిన కింది నెకరు కూడా," అన్నాడు అదిరామస్వామి.

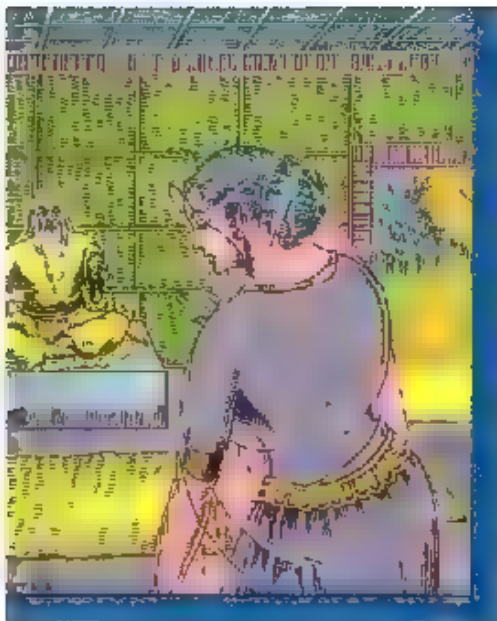
"ఈ గురికి అవ్వదు గద తెలిసింది! ఒక పేళ అలాడే తెలిసినా కూడా ఆ సేమ ప్రవాహాన్ని అవలంబించిది సాధ్యమవుతుంది? తిలొత్తమను గురించి మీకు తెలియ, నాకు తెలుసు."

"నేను తెలుసుకోవలసినదేమీ లేదు. ఒక్కసారి చూసుకున్నంత మాత్రాన ప్రగాఢ స్థాయి ప్రక్షాళనకు దంతు వెళు

నమ్మను. అది మోహం మాత్రమే. మోహం కూడా బలవత్తరమైనదే, కాని దాన్ని మొగ్గలోనే తుంచి పారేస్తే అందు పల్ల ప్రహారం ఉండదు. నీ కదంతా తెలుసు ననుకున్నాను."

"నేను తిలొత్తమకు ముఖమూ, అపందమూ చేకూర్చానని అలా చేశాను నేను తిలొత్తమ కోసమే బతికాను. నాకు తిలొత్తమ రెండో ప్రాణం. ఆ పిల్ల కష్టాన్ని గట్టికి సేమస్త నుఖాలూ ఒనగూడాయని కంటే ఆమె మళ్ళీ శోకసముద్రంలో పడి పోయింది. నా యాభాన్ని ఎవరితో చెప్పుకోను? నేను చేసిన ఏ సారసాటు లేక

అమె కి దుఃఖం వచ్చిపడిందో చెబితే ఏళ్ళా
కాప వడతాను," అన్నది విమల

అమె చేసిన ప్రతి పని తప్పినని అభి
రామస్వామి చెప్పాడు. మానసింహుడి
కొడుక్కు ఏరేంద్రసింహుడి కూతురితో
మనువు పొనగదని విమలకు చూడిగా
తెలుసు అందుచేత అమె తిలోత్తమ హృద
యంలో రికెత్తిన అశను వెంటనే కుంచి
పారెయ్య వలసింది. అమె అలా చేయలేదు.
శైశ్వర మండికం నుంచి మొదటిసారి
వెళ్ళిపోయే టప్పుడు జగ తనంబించికి
తిలోత్తమ ఎవరో తెలియదు. అత నలాగే
వెళ్ళిపోతే ఇంత జరిగేది కాదు. విమల

అతన్ని మదిపెను దోబుల అనుకుడు అక్క
డికి వచ్చునీ, అప్పుడు తిలోత్తమ గురించి
చెబుతాననీ మాట జచ్చింది. అది పొర
పాటు. ఆ తరువాత అమె అభిరామస్వామి
హెచ్చరికను కూడా తృప్తీకరించి జగత
సింహుణ్ణి రెండవసారి కలుసుకున్న తిలో
త్తమ నంగతి చెప్పింది. అతనికి తిలో
త్తమను చూపిస్తానని మాట ఇవ్వటం మరో
తప్ప. అమె వీరేంద్రసింహుడి భార్య అవు
గాక. మొగదాయి పేనాపతిని రహస్యంగా
దుర్గం లోకి ప్రవేశ పెట్టే అధికారం అమెకు
లేదు. అందువల్ల దుర్గం పరామల వగమై,
అనేక దుష్ప్రతిభలు కలిగాయింరే
అందుకు వాద్యక అంకా నిమిషలే.

"అలోచించుకో. నీవు చేసిన ఒక్క
పని మంచిది కాదు," అన్నాడు అభిరామ
స్వామి చివరకు.

విమల తన తండ్రి అయిన అభిరామ
స్వామి కాళ్ళ పైన వడి. "అర్థమయింది.
అన్నీ పాడు పనులే చేశాను. ఇప్పుడు
ఉపాయం ఏదైనా అలోచించి చుమ్మర్చి
జాపాగండి." అన్నది.

"చేమా అదే అలోచిస్తున్నాను. నేను
పంపిన మనిషి తిరిగి వచ్చిన దాకా ఏమీ
చెయ్యటానికి లేదు. మానసింహుడికొడుకు

పైకి ఏ విషయమై ఆగ్రహం కలిగింది తెలిసిన మీదటనే మనం ఏ ఉపాయమైనా చేసేది," అన్నాడు అధిరామస్వామి.

"ఆ మనిషి ఎంత కాశానికి బుగి వస్తాడు?"

"రేపి రావచ్చు. పొట్నా చాకా వెళ్ళి వచ్చి వస్తే అతను రావడానికి వారం, పది రోజులు వట్టమా వచ్చు."

"ఎనిమిది పది రోజులే! అంత దాకా తీలోత్రమ ఎలా బతికి ఉంటుంది?"

"నీవు అమెకు ధైర్యం చెప్పు. రేపు ఉదయం నేను కూడా వచ్చి మాట్లాడ కాను," అన్నాడు అధిరామస్వామి.

"మానసింహుడు కన్న కొడుకని దయ దలచకపోతాడా?" అన్నది భిమర.

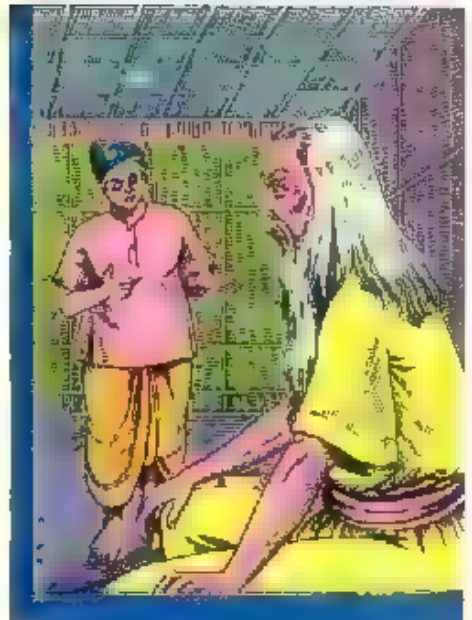
"అత్యాధిమానం జాస్తేగా గల వాడికి కొడుకని ఏమిటి? అయినవాళ్ళని ఏమిటి?"

"చివర కే మున్నకుందంబారు?"

"అడవానిని, నీ కి విషయాలు తెలియ గుందా ఉండటం మంచిది."

"మీ రంటే మానసింహుడికి గౌరవ మునుకుంటాను, మీరు వెళ్ళి చెబితే లాభం ఉంటుందేమో?"

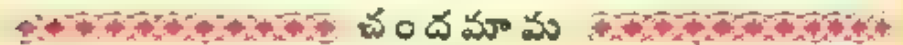
"అలాటి దేమీ ఉంటుందనుకోను. నేను బోక్సం కలిగించుకుంటే పరిస్థితి మరింత

విషమించ వచ్చు. మానసింహుడు గౌరవించే మనిషి ఎవరైనా చెప్పాలి.. చాలా పొద్దుపోయింది. ఇప్పుడు మీరు వెళ్ళిపోయి రేపు ఉదయం రండి," అని అధిరామ స్వామి విమలనూ, అస్మానీనీ పంపాడు.

పొట్నాకు వెళ్ళిన మనెషి సహచార మంతా పోగుచేసుకుని తిరిగి వచ్చాడు. యువరాజుకు యావజ్జీవ కారాగార క్షి విధించారని తెలియగానే దుర్గంలో అందూ హతాశులైపోయారు.

అధిరామస్వామి ఏదో నిశ్చయానికి వచ్చి, తాను చిర్తయాశ్రమ మీద వెళుతున్నట్టు ప్రకటించి బయటవేది వెళ్ళాడు.

కానీ, ఆయన ఏదో ప్రయత్నం మీద వెళ్ళి
కున్నాడని విమల గ్రహించింది.

తెల్లత్రమ పూర్తిగా కుంగిపోయింది.
ఆమెకు ఏదాహవారు లేవు, స్నానమూ,
అలంకరణలూ లేవు. దుఃఖసాగరంలో పడి
కొట్టుకుంటూ కఠిక నెలపై పడి దొర్లు
తున్నది. యువరాజు పది రోజులుగా కారా
గృహ దానం చేస్తేన్నాడూ; అతని భార్య
అయిన తెల్లత్రమ అతని కన్న కూడా దీనా
వస్త్రాచో ఉన్నది తియ్యని కల దాటి నుఖం
జన్మే కరిగిపోయింది. ఈ సారి ఆమెకు
కలిగిన దుఃఖానికి అవతలి ఒడ్డు లేదు.
తన భర్త జీవితాంతం దాకా తనకు మది
కనిపించదు.

జలాటి పరిస్థితి ఒక్కొక్కప్పుడు మను
మల చిత్తవృత్తిని పూర్తిగా మార్చేస్తుంది.
నిల్లవ్వయా పరిస్థితులకు తల ఒగ్గి, అవహా
యరాలుగా ఉండిన తెల్లత్రమలో ప్రతికార
బుద్ధి తలపెత్తింది. కాను ఎంత ఏడ్చినా

తన భర్తకు కించిత్తు కూడా ప్రయోజనం
ఉండదు. ఏదైనా చెయ్యి దలిస్తే ఆకలి
కష్టాలు తొలగించి ప్రయత్నమే చెయ్యాలి.

తెల్లత్రమ చప్పన లేచి కూర్చుని,
"ఎవరక్కడ?" అని పిలిచింది. ఆమె
పిలుపు విని ఒక దాని వచ్చింది. దాని చేతి
కలమూ, కాగితమూ తెచ్చించి, తెల్లత్రమ
ఆయనకు ఒక ఉత్తరం రాసింది. అయితే
ఆమె, మానసికంగా చేత తన భర్త కంటే
బలవంతమైన యావజ్జీవ కారాగార శిక్ష
విధించబడటం గురించి రాసి, "ఈ పనిం
చంలో యువరాజు క్షేమం కోరే సరిలో
నీవు అగ్రగణ్యురాలి వని భావించి నీకీ
ఉత్తరం రాస్తున్నాను. అందు సీంట్
నీ నేమి చేయగలవో, ఏమి చేస్తావో నాకు
తెలియదు," అని రాసింది.

తరువాత తెల్లత్రమ ఆ ఉత్తరానికి
దారం కట్టి, నీలువేసి, దాన్ని తీసుకుని గది
నుంచి వెళ్ళిపోయింది. -(జంకాల్పం.)

సవామనందిని

4

అప్పుడు పతానులు కొరిస్సా బోనాని
 ఏలికల్తై స్వర్ణదురం రాజధానిగా చేసుకుని
 ప్రకాశంగా కాంక్షపం చేస్తున్నారు. కతలా
 భావ్ అనంతరం అతని వారసులైన నులే
 మాన్‌భానునూ, ఉస్మాన్‌భానునూ కూడా
 సవామలుగా ప్రకటించి రాజ్య భారం
 ముసలి వత్తైన ఈపాభావ్ పైన మాన
 వింపు డుంచి రాజ్యతంత్రం ఏర్పాటు చేసి
 వెళ్ళిపోయాడు.

సవామలుగా పరిగణించ బడుతున్న
 నులేమాన్‌భాన్‌కూ, ఉస్మాన్‌భాన్‌కూ
 మన స్వర్ణాలలో చాలా తేడా ఉన్నది. నులే
 మాన్ తాగుబోతు, భగ్గలాలుడు. ఉస్మాన్

భావ్ ఏరోచిక వ్యభాషుడు; పతాన్‌రాజ
 పంశంలో పుట్టి కత్తివట్టి యోధు డనినిండు
 కోకుండా తాగి తందనాలాడటం చాలా పని
 మని అతని ఉద్దేశం.

మొగలాయాలే అప్పుడు భారత దోని
 పాలకులుగా ఉండటం ఉస్మాన్ సహించ
 లేకపోయాడు. బాబరు కాలంలో పతానుల
 సామ్రాజ్యం కాస్తా మొగలాయాల దయింది.
 అది తిరిగి పతానులకు చెందదని ఏమున్నది?
 ఉస్మాన్‌కు ఇటీవల జరిగిన సంధి కూడా
 అనంతపుష్పనే కలిగించింది.

ఉస్మాన్ మనసును కలకపెడుతున్న
 మరొక విషయం అయిపో. అత నాపెను

చా మోదక ముఖర్

గాతంగా ప్రేమించాడు. అయినా కతరాభాన్ సొంత కూతురు కాదు, పెంపుడు కూతురు. కతరాభాన్ యొక్క కాళ్ళిరు జీగముకు అయినా అన్న కూతురు. అయినా అరునెరిం దుద్ద అయి ఉండగా ఆమె తల్లి మరణించింది. ఆమె తల్లి ఆమెను తన చెల్లిలో చేతిలో పెట్టాడు. ఆ తరవాత కొద్ది కాలానికి అయన కూడా గతించాడు. అది మొదలు అయినా కతరాభాన్ సొంత కూతురి లాగే పెరిగింది—అంతకంటే కూడా గాఢంగా పెరిగింది దవవచ్చు. అతడు ఆమెకు ప్రత్యేకించినంత ధనం తన సొంత పెద్దరిలో ఎవరికీ ఇవ్వలేదు.

అయినా ఉస్మాన్ నలు ఒకే వయసువాళ్ళు.

కలిసి మెలిసి పెరిగారు, వారి చిన్ననాటి స్నేహం పెద్దయ్యాక ఉస్మాన్ లో సేమ భావంగా పరిణమించింది. అయినా ముం ఉస్మాన్ ను తన సొంత అన్న లాగే చూడకుంటూ, అప్యాయంగా ఉండేది. అమె తనను ప్రేమించటం లేదనీ, జగతనింహున్న ప్రేమించిందనీ తెలిసినప్పుడు సుఖి ఉస్మాన్ భాన్ అన ప్రేమాగ్నిని తనలోనే దాచుకుని, దహించుకుపోతూ వస్తున్నాడు.

ఒకనాటి అవరాహ్మం ఉస్మాన్ భాన్ ఒక వికలమైన గదిలో కూర్చుని ఉండగా అక్కడికి ముసలి వజీరు ఈసాఖాన్ వచ్చాడు. ఇద్దరూ పరస్పరం మర్యాదలు జరుపుకుని కూర్చున్నాక, "ఎం ఎని మీద వచ్చాడు?" అని ఉస్మాన్ భాన్ పజీరు సరిగారు.

"జగతనింహుడికి వైదు 31 విధించుట్టు వినే ఉంటారు," అన్నాడు వజీరు.

"చిన్నాను. అందువల్ల మనకు ఎరిగే చేబిటి?" అని ఉస్మాన్ అడిగారు.

"మాననింహా మహారాజా మనతో దేమి తున్న నంధి అక్కరుపొదుపాకు నచ్చలేదని తెలుస్తున్నది. అందుచేత పొదుపా వీరే ఒక పంకపెట్టి మనతో చేబుకున్న సుఖి రద్దు చేయ్యవచ్చు."

మనసు మనసు చందమామ

సామంతాదులను గురించి

"దీనికి, జగతసంహునికి విధించబడ్డ కిరూ సంబంధ మేమిటి?"

"సంబంధం ఉన్నదను కుంటాను. చెన కలిచా. జగతసంహుడు కుంటాను. పరమ శక్తులు కాదు. అతనికి మన పట్ల కొంత అభిమానం ఉండే అవకాశం ఉన్నట్లు నేను భావిస్తున్నాను," అన్నాడు వతరు.

ముసలివాడు లౌక్యంగా ఆయనను మామిస్తున్నా దని ఉప్పావే గ్రహించాడు. జగతసంహుణ్ణి ఆయన పేమిస్తున్నప్పుడు అతనికి పరాసుల పై శక్తుభావం ఉందదని వతరు నూచన. ఈ వంగతి గ్రహించగానే ఉప్పావేకు తెల్పు కుట్టొట్టు బాధ కలిగింది.

"జగతసంహుడు మన మంచి కోరి, అప్పుడు పాడు పాటో చెప్పి, అప్పుడున్న సంధికి భగ్గం రాకుండా కాపాడగలిగి ఉండేవా దని మీ ఉద్దేశం. అవునా?"

వతరు జవాబున్నాడు.

"ఈ సంధి పట్ల మీకు అదరం ఉండ నవసరం లేదు. వాదాపు ఐంగాలు సంకా జయించిన మనం అంతా పొగట్టుకుని, పూరిజగద్వాధం కూడా మొగులాయితకు భారాదత్తం చేసేశాం. అక్కరు ఈ పరిధిని రద్దుచేస్తే మనం వెచారించ నవసరంలేదు," అన్నాడు ఉప్పావే.

వతరు కొంచెం అలోచించి, "అందు గురించి నేను తమతో చర్చించను. కాని ప్రస్తుతం మనం చాలా దుర్బలులమై ఉన్నాం," అన్నాడు.

"నిజమే. మానసంహుణ్ణి ఎదిరించి నిలిపడగల బలం కానీ ఎవడూ వీరిలో అప్పుడు లేడు. దాని కేమైనా ఉపాయం చేస్తారా?"

"హాకు మామూలు రాజకార్యాలనే సంహేతున్నది."

"వానినే చూసుకుంటూ ఉండండి. ఈ వయసులో మీరు యుద్ధపు గోపాలు పెట్టుకోలేరు. మీ వయసులో బుద్ధి సంధిని,

చందమామ

కాంతిని కోరుకుంది. ఈ పంథి ప్రస్తుతానికి అనుకూలించినా, అవమానకరమనే నా అభిప్రాయం. దీన్ని భగ్గుం చేసి ముగలాయాలతో తలపడి పోరాడాలని నా ఉద్దేశం. దానికి తగిన ప్రయత్నాలన్నీ చేసి మీకు తెలియజేస్తాను," అన్నాడు ఉస్మాన్.

"మరొక్క వంగతి. త్వరలోనే మానసింహ మహారాజు పూరియగ్నాథ శ్రీరానికి యాత్ర వస్తున్నారు. ఆయన మన రాజ్యంలో సుంబే శ్రేయాణిస్తాడు. ఆ సందర్భంలో మన మాయనకు స్వాగత సన్నాహాలు బరపవలసి ఉంటుంది," అన్నాడు వజీరు.

ఉస్మాన్ ఉదేకంతో, "అసంభవం. మనం స్వతంత్రులమైన రాజులం. ఢిల్లీ పాదుషాలాటి వాళ్ళం. ఈ మానసింహుడు పాదుషా సేవకుడు," అన్నాడు.

"మనం స్వతంత్రులమైన రాజులం అయినా ఢిల్లీ పాదుషాకు లోబడిన వాళ్ళం. ఉత్కళితేకం స్వతంత్రంగా ఉన్నది వారి దయచేతనే. అది మనం మరవరాదు."

"అస్తమానమూ కల్యాణంగా భరిస్తూంటే ఆ విషయాన్ని మరవటం మెలకరుగుతుంది? ఈ అపరిశ్రీ త్వరలోనే పొగట్టుకుంటాం లెండి," అని చెప్పి ఉస్మాన్ బాస్ వజీరును పంపేశాడు.

అతను అలోచనావిమగ్నుడై గది నుంచి అంతఃపురం కేసి నడవ సాగాడు. అతని అలోచనలు ఈ ధరణిలో నడిచాయి.

వజానులు మొగలాయాలతో చేసుకున్న సంధి మొగలాయాలకే లాభించింది. కదవాబాద్ అకస్మికంగా మరణించి ఉండకపోతే ఈ సంధి బరిగి ఉండేది కాదు. అప్పటికి యువరాజు వజానులకు చొరకాడు. ఒక యుద్ధంలో మానసింహుడికి పీటమి కూడా కలిగింది. నవాబు మరణం వల్ల ఏర్పడిన అస్తవ్యస్త పరిస్థితిలో వజానులు సంధికి ఒడబడవలసి

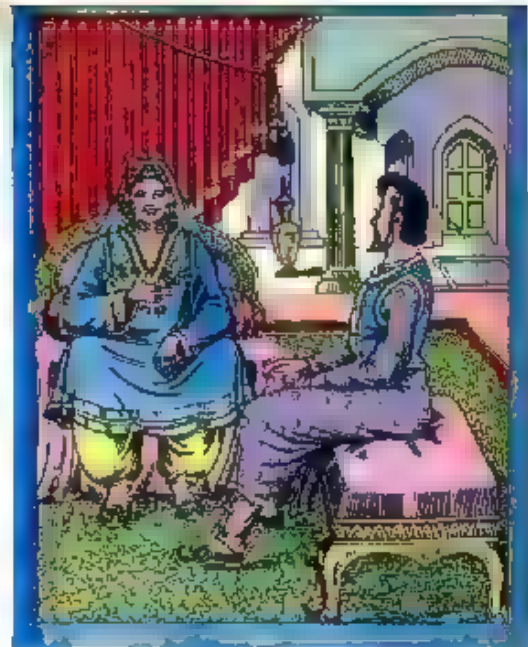
వచ్చిందాని, వారికి వెళ్ళమైన వరాజయం కలగనే లేదు.

"మానసింహుడికి పార్వతం చెప్పటానికి, ఆయన భోజనం వగైరా అవసరాలు చూడటానికి ఎవరినన్నా పెద్ద ఉద్యోగిని పంపుతాను. కచ్చాబూ, కానుకలూ పంపను," అనుకుంటూ ఉస్మాన్‌ఖాన్ ముందుకు వడిచాడు.

ఇతని అలోచన అయిపో లేని మళ్ళింది. జగత్సంపాదు ధరికినప్పు డతన్ని చంపి య్యకపోవటం పెద్ద పాపపాటయింది. ఆయిపో అతన్ని ప్రేమించండి; అతని కామిని ప్రేమించేటానూ, అతను ఇతని ఉండగా ఆయిపో అతన్ని ప్రేమించటం మానదు; అతనిలాగైనా చంపియ్యాలి.

ఇలా అనుకుంటూ అంకాపురం వ్రవేరించిన ఉస్మాన్‌ఖాన్‌ను కాట్మరుజేగమి చిలిచి, ఒక వార్త విలా చెప్పింది.

"పదేళ్ళ క్రితం ఆయిపో ఏనకొద్ది తన వర్తస్యాన్ని ఆయిపోకు రాని చని పోయాడు. ఆయిపో తరిపున ఆ ఆస్తి స్వాధీనం చేసుకోవలసిందని పంజాబు సుబేదారు మన సవాబుగారికి కమరు పంపాడు. సవాబుగారు ఆ ఆస్తిని కలిపెట్ట ఉండమని ఇక్కడి నుంచి మనుమలను

వంపారు. ఆ మనుమ లిప్పుడు తిరిగివచ్చి ఆయిపో కిప్పుడు తగిన వయస్సున్నది గనక ఆమె వ్యయంగా వెళ్ళి ఆస్తిని స్వాధీనపరచు కో వాలని అంటున్నారు. ఆ పని కాస్త సువు చూస్తావా?"

"అక్కడ మీ అన్నల కేం చేని?"

"ఒక అన్న పంజాబులో సేనాధిపతి. ఈ ఆస్తి ఆయిపో కిచ్చిన అన్న జాగరు దారు, ఆయిపో తల్లి సుబేదారు కూతురు."

"ఆయిపో కర్త మొగలాయిదీ, తండ్రి పరామా అన్న మాట! అయితే కలిపా ఖాన్ పెంపుడు కూతురికి మొగల్ సుబేదారు అస్త్ర సంక్రమించటానికి అడ్డమి ఉండరా?"

చందమామ

"అందరు, ఆయన తండ్రి అంటే అక్కరుకు చాలా అభిమానం. అక్కరు స్వయంగా ఈ విషయమై అజ్ఞాపత్రం కూడా రాసి ఉన్నాడు. ఆయన అక్కరు పాదుపాకూ, అక్కడి దర్బారులో వారికి కూడా తెలుసు."

"అంతకూ నేను వేయవలసిందేమిటి?"

"అది మనె అలాచిండు. ఆయనకు పంజాబు వెళ్ళాలి ఉన్నది. ఆమె అరేగ్యం ఏమి లాగా లేదు. స్థలం మార్చు వల్ల అరేగ్యం కలిగవచ్చు."

"ఆయన ఆస్తి విషయం ఏదో ఒకటి చెయ్యవచ్చు. కాని ఆయన వెళ్ళిపోతే

అక్కడ ఆంధ్ర అంధకారమైపోతుంది."

అన్నాడు ఉప్పాస్.

"అవును, నువ్వు ఆయనను ప్రేమిస్తున్నావు. మీ కిద్దరికి వివాహ మవుతుందని మేమునుకునే వాళ్ళు. ఈ మధ్య నువ్వు అటు కేసి రావటమే మానేశావు. అసెను చూడబోతే ఆలా ఉన్నది."

"అమ్మా, నా తప్పేమీ లేదు. ఆయన కొసం ప్రాణాలర్పించమంటే అర్పిస్తాను. ఆయన తన గుండెలో ఏదో చిచ్చు వాడు గుని, కాను కలిపాకూ నన్నూ, మిమ్మల్నిందప్పి కూడా కాల్చివేస్తుంది. నే నాని వెకసారి చూడాలి."

"రెండు గడియాల క్రితం అక్కడే ఉన్నది. ఉద్వానవనంలో తిరగబోయి దేమో. అయితే సుప్త పంజాబు ప్రయాణం మాట ఎవ్వరు చెబుతావు?"

"ఆయన అధిప్తాయం తెలుసుకుని నా అధిప్తాయం మీకు తెలుపుతాను. లోకు సేరి విప్పించండి." అంటూ ఉప్పాహ్ తాక్కిరుదేగమి పద్ద సెలవు పుచ్చుకుని ఉద్వానవనం కేసి వెళ్ళాడు.

అతను ఆయన కొసం క్షిడాసరోవరం మెట్ల వద్ద వెతికాడు, చంపకవృక్షం నీడ నుండే కిలాననం పద్ద వెతికాడు, పొగడవెట్టు

చందమామ

సామంతాధిపతిని సత్కరించుట

శింద వెలికాడు, గులాబీ చెట్టలో వెలికాడు, ఆయనా అక్కడెక్కడా లేదు. అతను ఉద్వేగవంతం మధ్యమన్న ఇంటి కేసి వెళ్ళాడు. ఒక దాసి అతని కెదురుపెచ్చి, నవాబునందిని ఆ ఇంటి ఉత్తెలు చెప్పింది. ఉస్మాన్ అదుగులో అదుగు చేసు కుంటూ లోపలికి వెళ్ళి, ఆయనా శింద పడుకుని నిద్రపోతుండటం గమనించి వెనక్కుతిరిగి వచ్చాడు. కాని అతని కిదో సందేహం తట్టింది. అతను ఆమెను చూసిన క్షణంలోనే అమ మిదుగా ఎదో పాకినట్లు అతనికి అనుమానం కలిగింది.

అతను దాసి దాన్ని త్వరగా రమ్మని చెప్తే సైగ చేసి, "నవాబునందిని నిద్ర పోతున్నది. నేను లోపలికి పోవటం ఉదేతం కాదు. అమె శరీరం పైన ఏదో పాకినట్లు కనబడింది. చూసి వస్తావా? నాకేమీ భయంగా ఉంది," అన్నాడు.

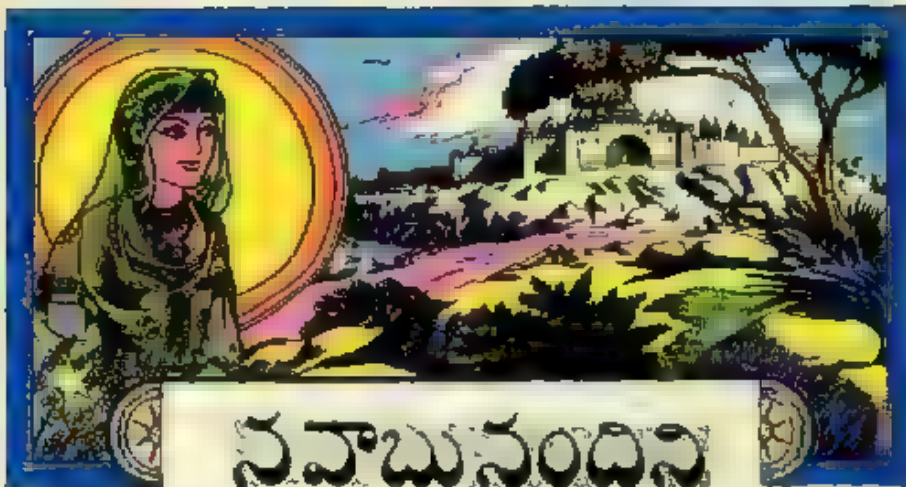
దాసిది లోపలికి పోయి కంగారుగా వెంటనే తిరిగి వచ్చి, "అయ్యో, పెద్ద కాదుపాము!" అన్నది.

"కదంకు! మాల్దాదకు! అరవకు!" అని దాసిని హెచ్చరించి ఉస్మాన్ లోపలికి వెళ్ళి చూశాడు. భయంకరమైన కాచాకటి ఆయనా ఏపు మిదుగా పిక్కి, అమె ఎడమ

పార్శ్వాక్ష తలపెట్టి నిద్రపోతున్నది. ఆయనా ఏ మాత్రం కదలినా, ఒత్తిగినా పామామెను కాటు నియ్యవచ్చు. తలకు కుంకునే ఉస్మాన్ కు కంపరం వుట్టు కొచ్చింది అతను అతి బాగత్తగా పాము కోతను పట్టి, పైకి ఒక్కలాగు దాగాడు. పాముక్కూడా క్షణంలో ఎక్కడలేని చైతన్యమూ వచ్చి, ఎడగ చచ్చి వినక్కు తిరిగిచూసి, కాటుపేసి ప్రయత్నంలో మన కొట్టపొగింది. అతను యుక్తిగా దాని తలకు తన కుదిచేత్తే అలంగా నొక్కివచ్చాడు.

ఉస్మాన్ దాసి దాన్ని పంపి ఒక కత్తి తెప్పించి, ఎడమచేత కత్తి పట్టుకుని, కన

నవాబునందిని

5

మహానాథుల మహారాజు అంకురేని పరివా
రాన్ని వెలులెట్టకుని పూరీ బగన్నాథ
క్షేత్రం చేరుకున్నాడు. నముద్ర తీరాన
అయిన తొమ్మిది బక మైలు నిడివి, చెరుట్టా
గల సగం దారి కివ్వం నిర్మించారు.

మహారాజు బగన్నాథ క్షేత్రానికి బయలు
దేరి ముందుగా పథానుల కొక లేజు
మంషూరా, తాను వారి రాబల్లం కుండా
నయ్యానంటే ఒప్పదు నవాబులు తనను
పట్టి చూడాలనీ, తనకు తగిన ఏర్పాట్లు
చెయ్యావనీ అడిగాడు. కాని అయినను
చూడటానికి బలేమాన్దానీ గాని, ఉస్మాన్
కాన్ గాని రాలేదు. నవాబు కుటుంబానికి
వెందిన వ్యక్తి ఎవరో వచ్చి స్వాగతం

తలిపాడు. పథానుల ప్రవర్తన మానసింబు
డికి అనంతపై కలిగింది.

మానసింహ మహారాజుకు పట్టపురాని
బగతసింహుడి తల్లి. మానసింహుడికి అమె
పైన ఎంతో గౌరవం, కాని ప్రేమ అంతగా
లేదు, పై పెచ్చు కొంత భయం కూడా
ఉన్నది. భర్త దోచేకాలు తిరుగుతుంటే
అమె అయిన వెంట తిరగదు. మాన
సింహుడి కింకా అనేక భార్యలు ఉన్నారు.
కాని అందరి కన్న తొమ్మిది రాజకుమార్తె
అయిన ఊర్మిళ అంటే అయినకు అంకు
రేని ప్రేమ. పూరీబగన్నాథ క్షేత్రానికి అయిన
వెంట వచ్చిన ముగ్గురు భార్యలలో అమె
కూడా ఉన్నది.

పూరిలో మహారాజా కవచరమైన విర్రా
ట్లన్నీ తృప్తికరంగా చేసినవారు రామచంద్ర
దేవుడనేవారు. అతను దేవసంశం వాడు.
ఒరిస్సాను వరానులు జయించక పూర్వం
దేవవంశపు రాజులే అక్కడ పరిపాలన
చేశారు. పూరి క్షేత్రం నుండి నిబంధనల
ప్రకారం వెనగబడి కాగానే రామచంద్ర
దేవుడు దానికి అనివాధకారిగా వెలు
మించ బడ్డాడు.

పూరిలో మానసింహుడు నారం రోజు
లుండ సంకల్పించాడు. అందులో రెండు
రోజులు గడిచిపోయాయి, మూడో నాడు
సాయంకాలం మానసింహుడు జగన్నా

థారములో మంగళహారతి చూసి ఉత్సా
హంతే డేరాకు తెరిగి వచ్చాడు. అయిన
కోసం వంట తయారు చేస్తున్న ఉత్సా
హయన వచ్చినట్లు తెలిసి ఆయన ఉన్న
అది కాక బాటకను ఎంటబట్టుకు
వచ్చింది ఆ బాటక అసాధారణ సౌందర్య
వతిగా ఉన్నది.

"ఈ ఆమ్మాయి ఏమేమ? సాక్షాత్తు
లక్ష్మి రాగుందే!" అని మానసింహుడు
అడిగాడు.

"ఈ పెల్ల నా ప్నేహితురాలి కూతురు.
తల్లి కూతుళ్ళు జగన్నాథస్వామి పర్వ
నాథం వచ్చారట, అవాల ముచ్చాస్తుం
నన్ను చూడవచ్చారు. నా ప్నేహితురాలు
వెళ్ళిపోయింది, కాని నేనీ పెల్లను కోర్కె,
నా పద్ధతి ఉంచుకుంటానని నిలిచేశాను."
అన్నది ఉత్సాహం.

"ఈమెకు పెళ్ళి జుయిందా?"

"అయింది, కాని ఆ పంచరత్నంలో
మీకో బెప్పువరిగిన విషయం ఒకటన్నది
దాని విషయం తరవాత మరచి చేస్తాను."

"అలాగే. ఈ ఆమ్మాయి పేరేమిటి?"

"రాజులక్ష్మి."

"బాగుంది. సత్కయంగా ఈమె
రాబులక్ష్మి."

అది మొదలు రాజరిక్కి మహారాజులు ఆరేక విధాల సేవ చేస్తూ ఆయనను ముప్పించుచు.

మానసింహుడు పూరికి వచ్చి పది రోజులు అయింది. కాని ఆయన నిద్రం ఎత్తి వెళ్ళి పోయే ముందు లేచి లేపు. ఈ బొమ్మగా పతానునవాబుల వార్తలు గొన్న ఆయన కుంభాయి. మంచాన పడి ఉన్న ముసలి వశేన. ఈసాఖాన్ పసిపాయాడు. పేరుకు సవాలులు రానులేమాన్ ఖాన్ కు రాజకీయాల గొడవ ఏమీ తెలియదు. అతని బాధ తలన్నీ చీల్చి ఉన్నాని బానిసే కదిలెత్తేశాడు. గొడ్ల పట్టుగా కలరిఖాన్ అని బట్టి ఉన్నాని నియోగించాడు. కలరిఖాన్ అన్న విధాలా ఉన్నా వేఖానుడు పోలినవాడు. సాహసకుడు. యంద్ర నియము. అతని పయన సజ్జా అరేళ్ళు. రాజు పాలన యావత్తూ ఉన్నాన్ ఖాన్ చేతి పై ననే నడుస్తున్నది.

మానసింహు డీ సమాచార మంతా తెలుసుకుని రామచంద్రుడితో సమాలోచన చేశాడు. ఉన్నాన్ త్వరలోనే పంధికి వచ్చి చెప్పేస్తాడు. అతని ప్రవర్తన అది పరకీ నిర్లక్ష్యంగా ఉంటున్నది. అతని మానసింహుణ్ణి పూరిలో కూడా చూడరాదేమి, అతని యుద్ధపరిణా. అతనికి పాదుషా పట్ల

గౌరవాభిమానా లేమి ఉన్నట్లు కనిపిస్తే లేదు. మానసింహుడు తాను పతానులతో యుద్ధం చెయ్యటానికి సంపిడ్డుడుగా లేని తరుణంలో సంది చేసుకున్నాడు. ఇప్పుడాయన యుద్ధానికి అయత్తుడై ఉన్నాడు. కాని, పతానులు తామై సంది నియమాను అల్లంపుంచేత తప్ప, వారికి భంగం కలగటం ఆయన క్షణం లేదు.

చివరకు ఉన్నాన్ పూరి నగరానికి వచ్చాడు. ఆపరాధుల వేళ మహారాజు, మిత రాజుల తోనూ, రామచంద్రుడి తోనూ సభా మంటవంలో కూర్చుని ఉండగా ఉన్నా సక్కిడికి వచ్చాడు. మానసింహు డకినికి

చేయవలసిన మర్యాదలన్నీ చేసి ఉచితాసనం చూపాడు.

ఉస్మాన్ చాలా అందమైనవాడు, చాలా మంచి దుస్తులూ, తలపాగా, పాడుగాలి బిళ్లమూ ధరించి ఉన్నాడు. మహారాజు లాంఛనగా ముసలి వజీరు మరణం గురించి మాట్లాడి, "నేను ఒరిస్సా దేశానికి వచ్చావేగాని, ఒరిస్సా వాసుల దర్బారు భాగ్యం కలుగుతుందనుకోలేదు, ఇవాళ మా అదృష్టం వల్ల ఆ భాగ్యం కలిగింది," అన్నాడు కొంతెం వెటకారంగా.

ఉస్మాన్ ఆ వెటకారాన్ని అర్థం చేసుకుని, "మేము నిజంగా తమకు అర్హులమని

మొనకట్టుతో మా దర్బారు భాగ్యంగా అనుకోవటానికి ఏలండేదేమో. కాని మాకు తమ అర్హులమై ఉండే భాగ్యం లేదు. ఉండివచ్చుతో మేము ఆమె దర్బారు చేసుకోమని అజ్ఞాపన వాసులకు రాని నిశ్చయంగా రాసి ఉండదు," అని కుండ వేగలేని నట్టు అనేకాడు.

మానసింహుడు కూడా కుండ వేగలేని నట్టు మాట్లాడ నిశ్చయించుకుని, "అల్లుడు పాలించే దాసులు అర్హులు కాకూడవని ఎక్కడున్నది? కావటమూ కాకపోవటమూ వారి గుణాలను బట్టి, శక్తిని బట్టి ఉంటుంది. నవాబులు పాదుషాకు లోబడి ఉండటానికి సమ్మతించారు; అర్హులు బుగా ఉంటారే, ఉండరే వారే తేల్చుకోవాలి," అన్నాడు.

మీరు మా అజ్ఞులను పాలించే దాసులేనని మానసింహుడు స్పష్టంగానే అనేకరి ఉస్మాన్ ముఖం కంది పోయింది. ఆకస్మాత్తు తచ్చుకుని, "అంజాన్ దేశం దారుగానూ, నేను మీతో వాసులటానికి చాలాడు. మీ వంటి వారితో వాసులమనాకు వరుస తక్కువ. మీతో ఆనెక ముఖ విషయాలు మాట్లాడే వలసిన అవకాశం ఉన్నది, కాని మీ రిప్పుడు ప్రకటించే విధి

చూస్తే, నా“ని ప్రస్తావించటం మంచిది కావనిపిస్తున్నది. నీను వెళ్ళిపోతాను, కాని వెళ్ళే ముందు మీతో ఒక్క పెదయం చెప్పే వలసి ఉంది, అది నా వ్యవసాయం,” అన్నాడు.

“మీరు బెప్పేది ఏనటానికీ నా కేమి అర్థంకరం లేదు. మీతో ఏలేదం పెట్టుకోవటం నా వద్దేలే కాదు, నా స్నేహాన్ని పొగ్గుకోవడా ఉండటం మీను మంచి దాని నేను వచ్చే మళ్ళీ చెప్పదలిచాను,” అన్నాడు మానసింహుడు.

“ఆ విషయాలను గురించి మాట్లాడటం నా కిష్టం లేదు. మీరు మీ కొడుకైన జగత సింహుడికి యావత్తేవ కారాగానకిషి విధించారు. అందుకు కారణం అతనికి నవాబు నందిన ఆయన ఆయనానూ మధ్య ప్రేమ ఉన్నట్లు ఎక్కడ కావటమేనా?” అని అపూర్ణ అడిగాడు.

“జగతసింహుడు ఆయనా ప్రేమను ప్రేమించటం విజయ అపరాధమే, కాని అతని కిషిమ అతర కారణాలు కూడా ఉన్నాయి. అతను అనిధేయం; రాజు కార్యాల పట్ల అక్రమ వహించాడు. శత్రువులతో స్నేహ సంబంధాలు పెట్టుకున్నాడు. ఇవన్నీ అపరాధాలే.”

“జగతసింహుడు నాకు శత్రువు. అతని హతం నేను కోరను. కాని అతను చెయ్యని అపరాధానికి కిషి పొందుకుంటే నేను సహించలేను. ఆయనా ప్రేమ విషయంలో అతని అపరాధం ఏమీ లేదు. అతను తనకు ఆయనా ప్రేమ ఉన్నట్లు ఏ విధంగానూ ప్రకటించ లేదు. ఆయనా తనకు తానే అతన్ని ప్రేమించింది. ఆ విషయం తెలిస కూడా అత నామెమ ప్రేమించ లేదు. ఈ సంగతి చెప్పటం నా విధి.”

“ఇదే నిజమైతే మీకూ, జగతసింహుడికి ద్వంద్వ యుద్ధం ఎందుకు అనిగింద ?”

చందమామ

ఉస్మాన్‌ఖాన్ కొంచెం నిగ్గువదుతూ,
 "చెబుతాను ఏసంది. నేను ఆయనాను
 సేమించాను. కాని ఆమె మనస్సంతా
 జగతసింహుడితో నిండి ఉండటం చేత
 నా కక్కడ బోటు రికుండా పోయింది.
 జగతసింహుడు ఐతే ఉన్నంత కాలమూ
 ఆమె అతన్ని మరచదు. అందుచేతనే
 నే నతన్ని చంపాలని ప్రయత్నించాను,
 కాని, ఓదాను. అతన్ని చంపే అవకాశం
 కోసం ఎదురు చూస్తున్న నాకు అతని యావ
 జ్ఞప కా రా గా ర నే క పెద్ద అటంకమై
 పోయింది." అంటూ ఉస్మాన్‌ఖాన్ లేచి,
 అందరికీ సలాము చేసి వెళ్ళిపోయాడు.

"మొగలాయాలకూ, వబానులకూ జరి
 గిన వంధి శత ఎంతోకాలం విలపను,"
 అడుగున్నాడు నభతో సిగిలిన బాళ్ళు.
 మానసింహుడు కొంత కలవరపడుతూ సభ
 చాలించి, జగన్నాథస్వామికి నూరతి అప్ప
 దానికి ఐయలుదేరాడు.

ఉస్మాన్ స్వర్ణదుర్గానికి తెరిగి వెళ్ళి
 పోయాడు. కాని అతని చారులు మార్గం
 ముడి వార్తలను ఎక్కడకప్పు చందబెల్తానే
 ఉన్నాడు. సాధ్యమైనంత త్వరిత సుధికి
 భంగం కలిగించాలని ఉస్మాన్ ఉద్దేశం.

— చుంధి అతనికి దుర్బరమైన అయిదుగురు
 ఉండి బాధిస్తున్నది. అతను యుద్ధస్నా
 హాలు చేయ నారంభించాడు.

ఒకనాడు ఉస్మాన్ దుర్గ ప్రాసారం
 ఒంటరిగా కూర్చుని ఉండగా, సవాలు
 నందివి ఆయనా, పక్కనే ఉన్న అంకు
 పుర ద్వారం తెరిచి, "సవాలు ఒక్కరే
 ఉన్నట్లుంది. నేను కాస్తేపు రావచ్చురా?"
 అని అడిగింది

"రావచ్చునా అని అడుగుతున్నానా,
 ఆయనా? కాకి చేత కమరు చేస్తే నేనీ
 నే దగ్గర వాలేబాట్టి గదా, ఎందుకు నువ్వే
 ఐయలుదేరి వచ్చావు? ఏమిటి విశేషం?"
 అన్నాడు ఉస్మాన్.

అయిపో ముఖం విచారంతో నిండి ఉన్నది. అమె అతని గదిలోకి వచ్చి కూర్చున్నది ఉస్మాన్ గది తలుపు గడియ పెట్టి వచ్చి, "చెప్తా," అన్నాడు.

"నీకే ఒక్క మాట చెప్తావామని పచ్చాను. నేను నిన్ను ప్రేమించటం లేదని భావకం ఉంచుకో, అసహనంమైన భయం పెట్టుకోకు," అన్నది అయిపో.

"చెప్తా. నీ మాటలు వినుటం నాకు వర మానందమి," అన్నాడు ఉస్మాన్.

అమె కొంచెం సెపు వస్త్రాయించి, "నువ్వు వస్త్రాడు యుద్ధ ప్రయత్నాలలో ముఖం తెలుకున్నట్లున్నావు. పనికిమాలిన విషయాలతో నిర్దిష్టమైన బాధించటం బాగుండదేమో," అన్నది.

"నువ్వెంత అపర్యక్త విషయం చెప్పినా నాకు బాధలేదు. చెప్పకపోతేనే నేను బాధ పడతాను."

"నిజంగా నువు నా పై చూపే అనుగ్రహానికి మెరలేదు. అందుకు నే నేమి ప్రత్యుపకారం చెయ్యలేకపోతున్నాను."

"అయిపో, నేను నీ మీద చూసిన అనుగ్రహ మేమిటో నాకు తెలిదు. కాని నన్ను నీ మేలు కోరే వాడుగా భావిస్తే అదే నాకు మహాభాగ్యం."

అయిపో తం వంచుకుని, "నే నీక్కడ ఉండగూడదనిపిస్తున్నది," అన్నది.

ఉస్మాన్ వెబ్బుతిన్న వాడి లాగా అయి పోయి, దీనంగా, "అయిపో, ఈ మాట చెప్పటానికా పచ్చావు? నువ్విక్కడ లేక పోతే ఇంకెవరంటారు? నువ్విక్కడ ఉండ బట్టి ఈ ఉస్మాన్ నింకా ప్రాజాంతో ఉన్నాడు. నువు నా దానిని శాకపోషం నా దొర్చాగ్గం. కాని నాలో ఇంకా ఇక చావలేదు. బతికి ఉండగా ఎప్పటికైనా నువు నన్ను ప్రేమించి, నా దాని ఎవ్వకా వన్న అతో బతికి ఉన్నాను. ఆ అసల కూడా కుంచేస్తావా?" అన్నాడు.

"ఉస్మాన్, నీ హృదయం అపూర్వమై నది. నీ ప్రేమ అసాధారణమైనది. కాని, అందువల్ల నీకు బాధ తప్ప మరేమీ ఉండకంటేదు. రాయిలాటి నన్ను ప్రేమించి నీకు బాధ కలగటం కన్న నేను నీ ఎదుట లెకుండా పోవటం మనస్థిరమే మేలే ననుకుంటున్నాను."

"అయ్యో, నీ నుంచి వాకు అనందం కలగటం లేదనుకోడు. దూరం నుంచి నన్ను చూసి, నీ శంకల వినీ నేను పరమానందం పొందుతున్నాను. ఆ అనందం కూడా లేకుండా చేస్తానా?"

"నేను దూరంగా ఉంటే నన్ను మరిచి పోగలుగుతావు."

"నువ్వు ప్రేమించే వ్యక్తి చాలా కాలంగా నీకు దూరమేయాడు, అతన్ని మరిచి పోయానా?"

"మగవాళ్ళ దారి వెదు. వాళ్ళ తెన్ను వ్యాపక లుంటాయి. ఆరదానిని ప్రేమ తప్ప

జీవితంలో మరొక ఓముంది? నువ్వు రాతి బొమ్మను సులభంగా ముడిపొగడవు."

"నా శరీరం మట్టిలో కలిశాక ఏం పోతానెమో, అంతదాకా అది అసంభవం. నువ్వు ప్రేమించే వాణ్ణి నా చేతులలా ఎప్పటికైనా చంపుతా నన్ను అలా వా కుప్పది. అప్పటికి నువ్వు నన్ను ప్రేమించలేవాలే నా ప్రతిద్యంధ్వి పోయాడన్న తృప్తి అయినా నా కుంటుంది."

"ఉస్మాన్, నేను జీవించి ఉన్నది కిదు పెంపొందించడానికే తాగుంది. నీను కోరే యెల్లా నువ్వు సుఖంగా ఉండాలనే నేను మళ్ళీ నీకు కనిపించ ననుకుంటాను. నీకు పెద్ద అవడ ఏదైనా చంకవించే వేలంలో, అదినా పల్లకెలగే అవకాశం ఉన్నప్పుడే అవ్వబడు వస్తాను," అన్నది అయ్యో

ఈ మాటలను కలి పంచుకుని వింటున్న ఉస్మాన్ తిరిగి కల ఎత్తి చూసేసరికి అయ్యో అక్కడ లేడు. — (ఇంకా ఫ్లవి)

అతడు నవ్వుతూ, అతని ముఖంపై
అంతా నవ్వుతూ, అతని అందాన్ని
అంతా అభినందిస్తూ ఉన్నాడు.

అతడు నవ్వుతూ, అతని ముఖంపై
అంతా నవ్వుతూ, అతని అందాన్ని
అంతా అభినందిస్తూ ఉన్నాడు.

అతడు నవ్వుతూ, అతని ముఖంపై
అంతా నవ్వుతూ, అతని అందాన్ని
అంతా అభినందిస్తూ ఉన్నాడు.

అతడు నవ్వుతూ, అతని ముఖంపై

అతడు నవ్వుతూ, అతని ముఖంపై

అతడు నవ్వుతూ, అతని ముఖంపై
అంతా నవ్వుతూ, అతని అందాన్ని
అంతా అభినందిస్తూ ఉన్నాడు.

అతడు నవ్వుతూ, అతని ముఖంపై
అంతా నవ్వుతూ, అతని అందాన్ని
అంతా అభినందిస్తూ ఉన్నాడు.

అన్నీ పొడవుకాయచీ అంతా నవ్వుతున్నాడు."

"దానికి నే నేం చెయ్యను?"

"వారిని లోకంలోకి తీసుకుపోయి
కుంటున్నాను."

"అయితే వాళ్ళే నవ్వుతుంటే దేనికి?"

"అ నవ్వానని చూడటం మీ క్షుణ్ణువు
అవును, అవును."

"నీకు ఎప్పుడు ఎప్పుడు లోకంలోకి వెళ్ళి
పెట్టినా నా కిష్టమే తెలిసిందా?"

కారాగారం కడుగుతున్న ఎక్కడో ఉన్న
రామస్వామిగారు తిరిగి వచ్చారు. అతడు
అతని అందాన్ని అభినందిస్తూ ఉన్నాడు, అతని
పందనం చేసి, "అదేమిటి? మీ కిష్టమే
తెలిసిందా?" అన్నాడు.

"నే నెక్కడో ఎక్కడోనే వుంటానని
లేదు, అందుచేత అసలు విషయం మీకే
చెబుతాను. నీ కిష్టమే తెలియగానే
వచ్చి, అన్నాళ్ళూ అక్కడే ఉంటానని."

"మందానీలో అంతా కులాసా!"

"నీ కేవలం అందరూ దుఃఖిస్తున్నాడు.
అంతా నవ్వుతూ, అతని ముఖంపై
అంతా నవ్వుతూ, అతని అందాన్ని
అంతా అభినందిస్తూ ఉన్నాడు. నీకు
పచ్చాక నా కిష్టమే తెలియగానే
వచ్చి, అన్నాళ్ళూ అక్కడే ఉంటానని."

"అలా అయితే అమెను నీ వెంటనే
చూడండి. అది ఉత్తమమైనది అంటే
కనుకనే ఇది." అన్నాడు మరొకడు.
"అమెను నీ వెంటనే చూడండి.
నీకు అది కంటే అత్యంత ముఖ్యం."
అన్నది ఊర్మిళ.

"మీ దామెకు వచ్చింది?"
"అవును. అందం ఉన్నది. గులు
ఉన్నది, కాని అభాగ్యురాలు. అమెను భర్త
మరే కంటే ముందే మరణించింది. ఇప్పుడు
దామెకు కులం తక్కువనీ, అందుచేత
వీరే అత్యంత ముఖ్యం."

"అలా అంటే దామెను చూడండి."
అన్నది.

"నీకు ఏమిటమో తెలుసా అంటే
మీరూ దామెను చూడండి. కాదు. అమెను
గలదు? అంటే అమెను చూడండి. నీకు
ఏమిటమో తెలుసా అంటే దామెను చూడండి."

"అంత మందివల్లనూ వదిలెందుకు
తప్పే. అమె భర్త ఏం చేస్తుంటాడు?"
"నీ కంటే ముందే మరణించింది.
మీరు అనుగ్రహస్త్రే ఈ వల్ల కష్ట
పడేదామె."

"నా కంటే ముందే అయితే అది
కంటే ముందే అయితే అది
కంటే ముందే అయితే అది

ఫలము విలిపించి, అందరి ఏమటా అన్న
విన్నవించి, అతను రామకృష్ణ నెడును చేసి
చేస్తాను. నీవు ఏదా మరే కా. ఆ తర
వాత మనశేం ఒరుగుతుంది? భర్త వల్ల
అమెను తెలుసుపోతాను. అమె నీ దేర
ఉండకుండా వెళ్ళిపోతుంది."

"అ ఛేయం చూడమనించి. అది
మన కన్నక ఉంటాడు. ఈమె కూడా మన
వంట ఉంటుంది. అమె ముఖం అంత
మిత్ర మెప్పాత నేను కూడా నీకు
పోతాను. మీరు మృతం అప్పుడ నాకీ
సంతోషం నమకూర్చిపెట్టాలి." అంటూ
ఊర్మిళ కంట తడిపెట్టుకున్నది.

“మహారాజా, అయితే తిలోత్తమ మి కోడలుగా నిలుకొంది. అన్నదీ ఉర్పిశ. మానసింహుడు తలవంచుకుని కొంత సేపు ఆలోచించి, చివరకు, “నీ కోరిక విరాకరించను. అన్నమాట...” అని నువ్వను తెలిస్తే నాకు కోరికలు ఏవైనా ఉన్నాయి అని విధానా యోగ్యురాలు, అందుకెలాటి వందేహమూ లేదు. ఇక నీంచి అయితే రావాలన్న మాటానికే నీవు సంతోషిస్తున్నావు.” అన్నాడు.

“మహారాజా, అయితే తిలోత్తమ మి కోడలుగా నిలుకొంది. అన్నమాట నిం తెల్పకొంది,” అన్నది ఉర్పిశ.

“అయితే? ఇంకా ఏమి తెలియదు? ఇంకా ఏమి చెప్పింది?”

రాజుల్ని అన్నమాటా వాదాలని పది పదవసాగింది.

+++++

“అవును మహారాజా, రాజుల్ని మి కోడలు తిలోత్తమ,” అన్నది ఉర్పిశ. మానసింహుడు తలవంచుకుని కొంత సేపు ఆలోచించి, చివరకు, “నీ కోరిక విరాకరించను. అన్నమాట...” అని నువ్వను తెలిస్తే నాకు కోరికలు ఏవైనా ఉన్నాయి అని విధానా యోగ్యురాలు, అందుకెలాటి వందేహమూ లేదు. ఇక నీంచి అయితే రావాలన్న మాటానికే నీవు సంతోషిస్తున్నావు.” అన్నాడు.

“అందుకు నేను మీకు యావత్తు కృతజ్ఞురాలిని,” అన్నది తిలోత్తమ.

నవాబునందిని అయితే పాల్నానగరానికి వచ్చిందని, ఒక ధనిశుడైన వాసు అంటి అతిథిగా ఉంటున్నదని మానసింహుడికి గూఢచారుల ద్వారా తెలిసింది. వరాహులకూ మొగలులకూ మధ్య ఉన్నాడు, వాస్తవంగా మి అయితే ఉంటారు. అయితే విహారంగంగా పాల్నానగరానికి వచ్చి ఉంటే, కరీంనాగర్ నుండి రైతుల యెవరికీ సాగ్రాత మర్యాదలు మానసింహుడు బయటి ఉండేవాడు. అయితే అయితే రావాలన్న మాటానికే నీవు సంతోషిస్తున్నావు.” అన్నాడు.

రచి పాల్పాడుచున్నది. వాని గుంటలు
చాలా చుట్టడి. తాజీఖాన్, అయిన భార్య
మీర, వీరి కలం మీద పరిశ్రమ అతిపెక్కు
నెరవేరుచున్నది.

ఒక నాటి పాయంజాలం రాజభటులు
వచ్చి తన ఇంటిని ముట్టడించే నరసి తాజీ
ఖాన్ కలం మీద పరిశ్రమ అతిపెక్కుచున్నదిగాను
చూచుచున్నాడు. అప్పుడు తాజీఖాన్ కలం మీద
పరిశ్రమ అతిపెక్కుచున్నదిగాను.

మొదట తాజీఖాన్ తన భార్యతో
చూసించుచు వద్దకు వెళ్ళాడు. అయిన
తన ఇంటిని భటులు ముట్టడించుట
చూసి అంటి మాననియెందు, "మీ ఇంటి
పరిశ్రమ అతిపెక్కుచున్నదిగాను. అయిన
ఒక కొంతనా భటులు వెళ్ళారు. అయిన
తన ఇంటిని ముట్టడించుట చూచి
నానీ అప్పుడు తాజీఖాన్ కి మాట
చెప్పగా అప్పుడు తాజీఖాన్ కనబడినది.

"మహారాజు, నాకు పరిశ్రమ అతిపెక్కుచున్నదిగాను
చూచి, మా ఇంటిని ముట్టడించుట చూచి

చారు. ఈ రాకపోకలకు అవాంఛన కలిగి
వడిలో నానూ, నా వ్యాపారానికి తీరని
నష్టం కలుగుతుంది," అన్నది. తాజీఖాన్.

"ఈ మాటలన్నీ అప్రస్తుతం ఆయన
పాను రాజభటుల వెంట వచ్చేటందుకు
అప్పుడే భారం మీది. ఆయన కలం మీద
పరిశ్రమ అతిపెక్కుచున్నదిగాను. అయిన
ఒక కొంతనా భటులు వెళ్ళారు. అయిన
తన ఇంటిని ముట్టడించుట చూచి
నానీ అప్పుడు తాజీఖాన్ కి మాట
చెప్పగా అప్పుడు తాజీఖాన్ కనబడినది.

"నా కలిగిలో ప్రాణం ఉండగా
రాజభటుల వచ్చుచున్నది, అని అప్పుడు
అప్పుడే తాజీఖాన్ వెళ్ళిపోయాడు తాజీఖాన్.

ఈ సంగతి అయినాకు తెలిసింది, అయిన
తాజీఖాన్ తనకు మాననియెందు మాట
రాజును చూడాలని ఉద్దేశ్యం చేసింది.
వానిని పట్టణం నుండి దూరం అయిన
భార్యతోనూ, కుమారులతోనూ
పట్టణం నుండి దూరం అయిన మాననియెందు
పట్టణం వెళ్ళుచు (ఇంతవరకు)

నవాబునందిని

7

తన వద్దకు తానుగా వచ్చి ఆయనకు
కూతుల మానసింహుడు, "అమ్మా, నీవు
కుమార్తె లాటి దానివి, కాబట్టి ఇంకా
పల్లె వద్ద కొంతో కాలం నివసిస్తావును
నాకు వివాహంగా ఉన్నది నీ నమ్మ
చెప్పకోవలసింది ఉంది నీ నమ్మకోమగా
చెప్పకోవచ్చు," అన్నాడు.

"చెప్పకోమగా ఇది నేడు మీ ఇంకా
పురులో కొంతకాలం ఉండటానికి కొంత
సంకోచము లేదు," అన్నది ఆయన.

"చెప్పడానికి నీ నమ్మ లేకపోయినా,
నేడు చెప్పకోవలసింది చాలా ఉన్నది
నీ నమ్మకోమగా ఆయన మాధానా దిస్తే
చాలా సంకోచిస్తాను."

"చివరకంలో రహస్యంగా అంద
దగిన బేసి లేదు, అందుచేత మీ రదిగో
ప్రశ్నలకు విజయ చెబుతాను."

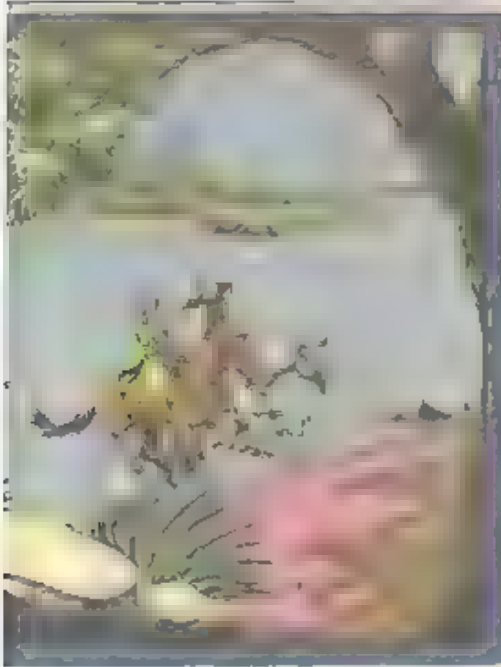
"మీ వాళ్ళు ఎందుకీ ఒకరినొకరి పట్టి
పాట్లా కెందుకోబ్బావు?"

"మీ నానాగారు ఆగతినిమ్మలై ఎర
విరిపించామని వద్దాను."

"ఏ ఉపాయం ద్వారా ఆ పని చేశా
మనుకున్నావు?"

"యెవరూకా ఎంత నుంచి నానాగారు
విజ్ఞాపన వ్రతం వంపించి."

"నువ్వేదామని నే నుండగా నాకు
ఆయననుండా పాడుపాట విజ్ఞాపన వ్రతం
ఎలా వంపుదా మనుకున్నావు?"

"మీరే తద అతనికి స్వయంగా ఇది చెప్పించండి? దానికి మీ స్వయంగా బంగారం పంపించండి? మీరు అలా చేస్తే అది వచ్చే మునుపప్పుడే వచ్చేదా?"

"పెళ్ళానా? పట్టానా? అలా కావడా?"

"అది ఎప్పుడో చెప్పించండి. ఈ చిత్రం ప్రయోగం దాని విశేషం ఉంటుంది కూడా."

"జగతను పండి బొంగనంతకంతోదా?"

"కాదు. కారాగృహంలో ఉన్న జగత సినిమాలు చిత్రాలు చదువుకునే సుతరం చేశాడు."

"అతడు కారాగృహంలో ఉంటే ఎలా అ చిత్రం అతనికి చేరింది?"

+++++

"అది మంథంగా జరిగలేదు. కారాగృహంలో ఉన్నందున సెట్టింగ్ లున్నాయి"

"ఏమి నిజంగా గొప్ప కార్యదీక్ష గల దానినే చిత్రానికి పట్టించారు. పాత పాత కథలు కందమానికీ కూడా తగిన విస్తృతమైనవిగా"

"చేశాను. అది దర్బారుకు వెళ్ళిన మరుక్షణమే పాడు పాడు అందుకుంటే, వెంటనే తగిన చిత్రాన్ని జారీ అవుతాయి. పని పాడుకుంటే కావడానికి ఎలాగో వేరే హుమా లేదు."

ఈ మాట మానసింహుడికి కాల అనుదం కలిగించింది.

"ఏ వింత కష్టమిది ఈ మనిషిండుకు. అతనిని నేనే తప్పించాలి. అతనిని ఉన్నాడు మా. అతనిని అతని పాత్రలు చెప్పక తల వంచుకున్నది."

"తెప్పటం ఏ కష్టం లేదు రానుంది. నేను నేర్పాడు మా అతనిని. జగతను పండి కారాగృహంలో చూశావా?"

"లేదు."

"నీ సమాచారం అతనికి అందిందా?"

"లేదు."

"నీ కృపిణి ఫలితంగా జగతను పండి పాడుదని అయినప్పుడైతే అతని చూస్తావా?"

+++++ చందమామ +++++

"చూడను అయ్యో చూడాలన్న కోరిక
చాకు లేదు." అన్నది అయిపో.

అయితే, ఒకరిని మరొకరి పక్కం
ఉన్న పేరు వచ్చితే గురిచే ముని
చూడు కోరిక వచ్చడానికి, అటు అప్పుడు
చిప్పి సమాధానంకూ చాగానే అతిరింది.

"అమ్మో, రాజకీయ కారణాల వల్ల
పిన్న కోరికలం పెద్దపద్ధతిలో అయిపోయి
పెద్దపద్ధతి నాకు చాలా బాగా ఉన్నది.
ఒకప్పుడు ఏ రోజున ముద్దు తెచ్చి
పెట్టాను నేను నీ పక్కానికి ఉంటుంటే
చాకున్నాను. ఆ యుద్ధం ముగిసే బాగా
నిపు యాక్కు చే దుకు. ఈ ముద్దు గురించి
నిపు చెప్పడం దేమైనా ఉన్నదా?" అని
మానసింపాడు అయిపో నడిగాడు.

"అ విషయం అదనాళ్ళ కేం తెలు
స్తాయా?" అన్నది అయిపో.

"ఉస్కాన్ ఖాన్ చెప్పాలిని దేమైనా
ఉన్నదా?"

"నిషుంకుంది? నవాబు సాహసం
పరాక్రమం ఉంది. నే నీకంటే పలహా
లివ్వటం సాహసం ముత్యం ఉంది. కాను
చేయవలసిందే దాని పరిణామం ఎలా
ఉంటే అంతే తెలుసు. అదిను దానికి
సద్దపడి ఉంటాడు."

"యుద్ధం నుంచి తిరిగి వచ్చి నీకే
తిరిగి మాట్లాడకాను. అప్పుడు చాకు
చాలా పనులున్నాయి. కాబట్టి నేను అతని
ఇంటికి పంపియ్యి." అంటూ మానసిం
పాడు వెళ్ళిపోయాడు.

స్వేది నిర్మిత యుద్ధ ప్రయత్నాలు పేను
తన మానసింపాడు ఒకప్పుడు వెళ్ళాడు.
పక్షమారి నుంచి వెళ్ళిపోతూనే ఉన్నాడా పెద్ద
సేవతో వచ్చాడు.

మాను లైసెన్సుదాకీ కట్టిన పన్ను
చెల్లించేడు, నుంచి తనను వెంటనే యుద్ధం
అనాళ్ళలా అయిపోతుండనే తెలిసేవాడు.
కావలసి చీక ఉస్కాన్ ఖాన్ అనేక మాసా

***** చందమామ *****

తనవారి యింట్లో పెట్టెలు రాగా, తిలో తమ వెళ్ళిపోయింది.

మానసంబుడు తిరిగి ఎచ్చాడు. అయి పాకు నిర్బంధం చాలావరకు సరిచింది, కానీ, పూర్తిగా పోలేదు. కాజీబాన్ కుటుంబం అమెను చూడవచ్చాను. ఆధి రామస్వామి థియేటర్ హాలు దానిలో విజ్ఞానని ప్రకాశా, వసుదా, గురారా చిరీ అయి పోయిన వార్త అమెకు తెలిసింది.

అమ్మచా ఉప్పానీతో కోక చీరమైన ఉత్తరం వారిది అందులో అమె తాను అతన్ని పెంచే పద్ధతినందుకు క్షమించు చెప్పాను. అమ్మ పక్కాత్తాను ప్రకటించింది కానీ అందుకు అమ్మ స్వల్పంగా తన అస్తి పాస్తాను చూడకపోవటానికి బదులు వేరే చాటింది. మరొక చోట మీ. దొంగిలీ, ఆ పని త్వరలోనే ముగియబడినది, ఆ పని ముగిసినా తిరిగి వస్తారని తెలిపింది. ఆ ఉత్తరాన్ని కాజీబాన్ అందిరి ముసల ద్వారా పంపింది.

అ చాక్రి కొంచెం పొట్టుపోయాక మాన సంబాధించి, ఉప్పాళా అమ్మచా కొంత మన వని వంపారు. అమె వెళ్ళింది.

"అమ్మా, నీ గొంతు నిర్బంధం ఏమీ లేదు. ఎలా ముందు పెంచేమని చెబుచావు? కుంది వైదం నమయంలో వారి అంధ

ఎక్కడికి వెళ్ళా అనుకుంటున్నావు?" అని మాననిండు తదిగాడు.

"ఎక్కడికి వెళ్ళింది యింకా స్వేచ్ఛం చేకొనిన కొంత స్వేచ్ఛికాలి, మహా థియేటర్ పోతాను," అన్నది అమ్మచా

"అక్కడే ఉండిపోవచ్చు. అక్కర నీని తెలియ పాళ్ళున్నా. ఎనుకుంటా ఈ నాడు దిగిపోలో ఎలావలకు మిగిలిన దిమి లిడు. వారిని పిచ్చి విడిచివచ్చు వచ్చు," అన్నాడు మాననిండు.

"మీరే చెప్పిచాడ్చి ఒకటి నేను వాని విడిచివచ్చుకొని పోవటమే నా వర్తక పద్ధతి కుంది వైదం నమయంలో వారి అంధ

ఉన్నప్పుడు ఇంకా బలం వాటికి ఎలా
పెరిగి పుచ్చుకొను?"

మావసంహరి కి మాకు చెప్పవచ్చులా
రిగిరింది.

"నీ పెళ్ళికి నీ సవనరం లేదు.
నీవు మా దానివి. మా వద్దనే ఉండు,"
అన్నది తుప్పలాడింది.

"అమ్మా, నా పైన నీకు మెరలేని
నీవు మాకు ముగ్ధులను పుట్టిస్తావు
నది నీవే రిగిరి కాదు" అన్నది ఆమె.

"తండ్రుకు గాను విజ్ఞాపన పుట్టాడు
విజ్ఞానానా, అన్నది మా ముగ్ధులు
పెరిగి వాటికి వెళ్ళిపోయి వాయా

రలు. నేను నవ్వుకుండా వెళ్ళిపో వని జరిగి
అవకాశం ఉన్నది."

"కీక పొందిన వాడి కిలా సహాయ
మంది, అవకాశం ముగ్ధులకు వాటి మా
సారి కిమించాను, ఈ సారి కిమించను,
నేను కిమించి అన్నది మా ముగ్ధులు.

"కీకలే అధికారం మీ కున్న మాకు
మీకు గాన, వాటి మాకు విజ్ఞానం
కీకు," అన్నది ఆమె.

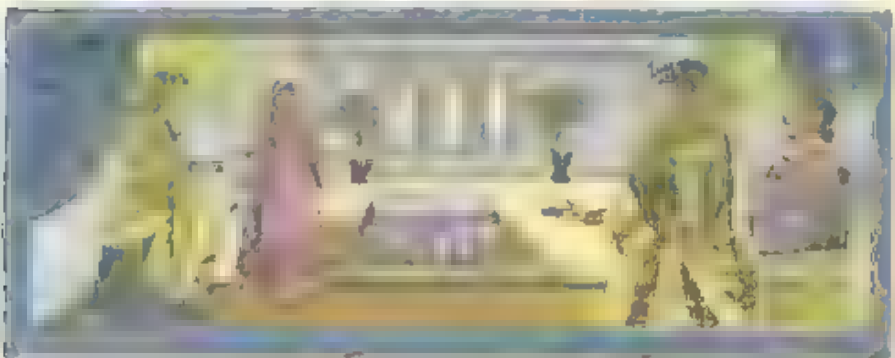
"అన్నది మా ముగ్ధులు.
"మీకు కావలసింది యివేలాక పెడు
దరి గవన! మీ ప్రతిష్ఠ పెంపొందించుకోవ
కాదు మీ ముగ్ధులు మీ చేతుల్లో
చారు. కాని అతను కీక అనుభవించు
మీ కీకం లేదు."

"అన్నది నీ స్వార్థం ముగ్ధుల కీకా?
"అన్నది స్వార్థం అన్నది నీకు.
నమ్మి దండించి ఏం ముగ్ధుల గవన!"

అన్నది కీకం ముగ్ధుల, "మీ చేతుల్లో
విన్ను మాకుం వెను నా కోడలుగా చేనకో
కుండా పదిలిపెట్టను," అన్నది.

"అమ్మా, నీ మా అన్నభాగిని వెనుక
లేదు నా భవనం త్రి అదివ. నీ స్వార్థం
సోయింది," అన్నది ఆమె.

—(అంకెనంది)

నవాబునందిని

8

జగదల్పూర్లోని చెరు విడిచివదలానికై విజ్ఞాపన పంపించి తీసుకుని ఆధిరామస్సామి మురియుదుగునకు పంపి దిక్కిరి బయలుదేరాడు. ఆయనకు గులాబి పైకెక్కి యానందము, విజ్ఞాపన స్థలం కావాలంటే చాలా ధనం ధారపోయవలసి ఉంది. అందుచేత ఆయన ఆధిరామస్సామికి అనేక చిత్తాలు, బొలేదంత దేబ్బా అప్పింపించి అంతగాక ఆధిరామస్సామి పని చేసిన కారణంబులకు, తిల్లి అంతాభింబం బోనూ, దర్బారు బోనూ తాను పూర్వం పనికిఉన్న వాని అత్తదాలు రాసింది, మునింపించి చెల్లెల్ని బేగముకు స్వయంగా ఒక విజ్ఞాపన ప్తంబు కూడా రాసింది ఈ ఉత్తరాల్ని

చేకవలసిన వారికి చేరితే నవ అగిహం బావనామి అందేహం లేదు ఆ విజ్ఞాపనలో అయినా కొరవైనా బోనం చెప్పలేదు.

ముందు ఆధిరామస్సామి తిల్లి చేరి కొంత యత్నం చెప్పి పచ్చి, బేగం తాను కూడా అక్కడికి వచ్చానని ఆయన అనుకుంది కాని అది మూసలమరి అంతాభింబం బయటి రావటంతో అసంతోషం కలిగింది. అయినా అది విదానం చేయలేదు, ఎటుంటి ఒంటి కాక పూర్వం ప్రయత్నం స్థలం కావాలని అచార్యుని నిర్వాల్లనీదని అమె చేసినంది.

దిక్కి బయలుదేరిన అయిదో రోజున ఆధిరామస్సామి, తన అనుచరులతో

దామోదరముత్యం

వాళ్ళ భోజనం చేసే సమయం మాను
కుని మంట దాగడానికి వెళ్ళాడు. అంతలో
సమీపంలోనే ఎవరో స్త్రీ, "అయ్యో,
నా కత్తి! క్షింధించి! రక్షించండి!" అని
పిడువసాగింది. అభిరామస్వామి అటుగా
పరిగెత్తిపోయి, కాచిపోతున్న ఒక ఇంటి
మంట దగ్గరకు బయటటి తిర్రుమర్చు,
ఆ కత్తిని దుర్బరణం నుంచి కాపాడి
తల్లికి అప్పేశాడు.

మంటలు అదుపులోకి వచ్చేసరికి రాత్రి
ఎస్పందియింది. అభిరామస్వామి మను
షుడు తమ బోటికి తిరిగి వచ్చాడు. అభి
రామస్వామి కూడా వాంకోనే వచ్చేశాడు.

వాళ్ళు తిరిగి వచ్చేసరికి ఒక్క గుర్రం
లేదు, ఒక్క మంటకం కూడా లేదు. ఒక్క
తెండు గానీ, పాత గానీ లేదు అభిరామ
స్వామి చచ్చిపోయి దామన్న మూట
కూడా పోయింది. అభిరామస్వామి
నిశ్చేష్టుడై కూలించిపోయాడు. ఇలా అన్న
మంటన అయిన ఎన్నడూ అనుకోలేదు
ఎంతో కాలంగా చేసిన ప్రయత్నాలన్నీ కల
రాగా కరిగి పూయమైపోయాయి.

ఆ అరుగుదా మిగిలిన రాత్రి మళ్లీ
ఎల్ల కంపన గడిచి, తల్లివారిగానే కొత్తలు
దగ్గరికి వెళ్ళారు ఆ కొత్తలు ప్రచండుడు.
అతని కడెరి పొడుపాత దర్బారు కన్న

కుడా భయంకరమైనది. ఈ కాళ్ళాల్ని ఎదురుగా కలిపించి వాళ్ళు, శారణం ఉన్నా లేకపోయానా, దురిందలే దరిం. అఖిలా. నావి ఒకవంక తమ సొత్తు నాదీ అయినాయి. నిజమని చెబుతారంటే అంతా విప్లవ కాళ్ళాల్ని, "పిళ్ళ వంగిల్లా గున్నా. ఈ కీళ్ళా వేపం పోనవారు ఆ తరిన చెయ్యి వేళ్ళెక్కడి నుంచో దొంగతనాలు చెయ్యబాసిరి పక్క. ఆము మంచి వాళ్ళ మని వే నేనుకోగలందులకు ముందుగానే దొంగతనం అరిగిందంటూ నా దగ్గరి పచ్చాడు. ముందు పిళ్ళను ఖైదులో పెట్టండి." అని సేవకుని నాల్గొంటాడు.

+++++ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

అఖిలామస్తామి పక్క పట్టణలో పది పాయాలు ఖైదు కిలో గానూ, దురిందంలే కూడునని అన్నది. వారికి కాదీ ఎదివి పిచ్చాల్ని నిత్యాలి అప్పుకుని కాదీ అతన్న మించినవాడని తెలిసినది. అయిన తమకు ఖైదు కిల వెయ్యటం తాయ మను కుని వాళ్ళు ఖైదు నుంచి తప్పించుకు పోవటానికి నిశ్చయించుకున్నా. కిందటి రోజుల్లా వారికి తెలిసి లేదు, ఈ రోజు కూడా లేదు అందరూ నీలించి ఉన్నా. అయి పచ్చటికి ఆ అర్థరాత్రి వేళ, ఎత్తుకు కిటికీ కిమ్మ బూసగొట్టి, ఆ రృథు నుంచి ఒక్కరోక్కరుగా బయటపెట్టారు.

తెల్లవారే తొపునే ఆ అదుగులూ రెండు ముతాలుగా పిచ్చి అఖిలామస్తామి మెట్టి పిచ్చి వారిలో ముగ్గురు పాల్గొని తిరిగి వెళ్ళిపోయి. కాదేలానే ఇంకాకీ పళ్ళి, సవాలుతుదివికి ఒరిగిన దుండా చెప్పేట్టూ, అఖిలామస్తామి మిగిలిన ఇద్దరి అనుచ రులతో ముందునుపాగి అగ్గాను వెళ్ళేట్టూ నిశ్చయమయింది.

పాల్గొనేదెరుకున్న ముగ్గురు మనుమలా తమ పని నెరవేర్చలేకపోయిన ఎదు చెతించి, కాదేలానే ఇంకా సవాలుతుదిని అనుపా లేదు. ఆమె మానసింహురీ ఇంక

+++++ చందమామ +++++

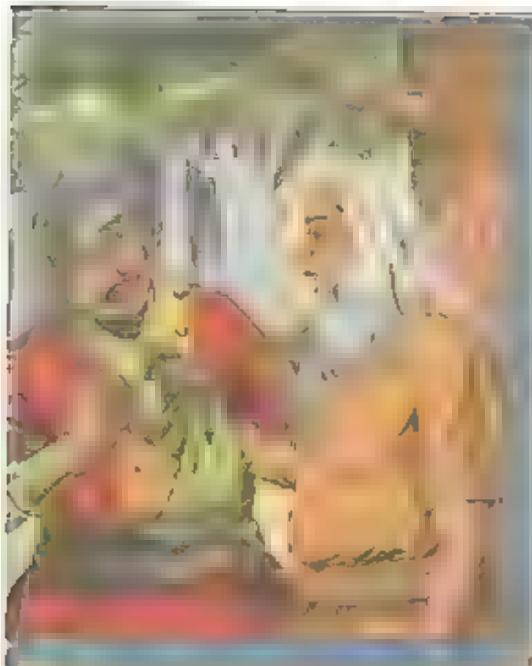
బంటిగా ఉన్నది. అమెను గానె, శారా గృహంలో ఉన్న బుగ్గిసింహుణ్ణి గానె మూతటం వారికి అపాధ్యమయ్యబడి,

అలా నీ అరణ్యమారాన బయలుదేరిన అభిరామస్వామి, అతని అనుచరులైనా వారిలో అడవివల్లూ అపే తనె, చివరే నీల తాగి అగిరిదప్పు చునాను నున్నాడు, వాటి వేళ శక్తిమీం కోమలంల తమనుతామం బంటిలయ్యును నున్నాడు తికాం ఈ విధంగా నెలకు రోజుకు ఎయిదో మూడోనాటి ఉదయం అలా నమిమందే యెమునా నదికి ఉత్తరంగా ఉండే అరణ్యం చేరుకున్నాడు.

అక్కడి దారి వెంట పాతూండగా అభిరామస్వామి దారిలో కొత్తగా ఏడిస గుంపు దిక్కల గుంపులు చూశాడు. ముగ్గురు వడవెరుది గొర్రె దూరం ముందుకు శ్వవరికి ఆ గుంపులు దక్షిణంగా మళ్ళి, అంకోక మారం వచ్చాయి. అపే అలా గొర్రె దూరం వెళ్ళి ఎంకోక అరణ్యంలో మాయమయ్యా అభిరామ స్వామి తన బంటు ఉన్న వాలో ఒకట్ట వేలెవ. "కొంచెం అరణ్యంలో వెళ్ళి, ఏమైనా శ్వవరి వేమో తూరరాగలవా?" అన్నాడు.

ఆ మేదిమి అలిగిది కాకుండా వెళ్ళి అంగి వచ్చి, "దగ్గరలోనే మన ఆరు

దురదా, పొయిన మన వస్తువుల
ఉన్నాయి. అది మన పరిమల మనసును
మార్చింది. అది అన్నది. వాళ్ళ బంగ
గల పాత వాళ్ళు తెలిపాయి.

‘దేవుడు వాళ్ళ పాపాలను తీసి
వేస్తాడు. మేము ఇక్కడ ఉండి బంగ
లను ఒక కుంభం కట్టి ఉంచుకుంటే. నేను
మేము వాళ్ళు ఉన్నాం. చివరికి మరొక
చరిత్ర వంటిది. మీలో ఒకరు వారి వెనక
వచ్చి వాళ్ళు వాళ్ళు కొత్త మనం
అన్నది. అది తెలుసుకోవాలి.’ అని
తన మనసులను పోషించి అధిరామ
స్వామి అగ్రామ బయటపెట్టాడు. ఆయన

అ పాపంకాం తెలిగి రాగిమగల పను
కున్నాడు. కానీ ఆయన మార్చాడు. తన
య సరి గాన కొత్తదానూ, సెపాటనూ
వెంటకొనినా తన అనుచరుల పవర
రాతెపాయాడు.

వాళ్ళు వచ్చే దాకా బంగ లక్ష్మి
ఉన్నాడు. వాళ్ళు తేలికగా ఎదుర్కొన్నారు.
అధిరామస్వామి బంగల పాపాలను
వస్తువులన్నీ విక్రయించి వాటికాని. కానీ
అది వెంటనే అధిరామ స్వామి చేతికి
కొందరేడు. కొత్తదాని స్వధీరతను
కున్నాడు. వెంగలను కాటి పాపాల
చెయ్యాలి. అధిరామస్వామి మెదలిన
వాళ్ళు తన వస్తువుల అనవాళ్ళు, చెప్పి
అది తన చేతికి వచ్చావు చెయ్యాలి. అంత
దాకా అది వారికి అందవు. అధిరామస్వామి
తెలిగి పాపాలయ్యాడు.

ఆయన పది చిట్టిపప్పు కూర లేదు,
పచ్చ మెల్లికుని కాలక్షేపం చెయ్యలేనిది.
ఒక రాజపుత్ర సేనకుడు తిట్టడంతో అయిన
కొక కూపాయి ఇచ్చి. పొయిన వస్తువులు
వాళ్ళ ముగిలత త్వరలో అయ్యను తిగి
ఒక కుంభం చూస్తూ నవ్వాడు. అధిరామ
స్వామి చేతులు కట్టుకుని కూర్చో, వెంగ
మూల తనకుతూ కనపించిన సరిపాడు

త్వరలో వెలువడనున్న అత్యుత్తమ సిని మాసపత్రిక ? ? ?

ఈ పత్రిక అత్యంత ఆసక్తికరమైనది.
మరియు అత్యంత విలువైనది.
అమెరికా దేశమున నూతనముగా
బయోగ్రాఫీ 116 చిత్రములు
[వరియు ఒక సాలు వందా చిత్రం]

ఈ పత్రిక అత్యంత ఆసక్తికరమైనది.
మరియు అత్యంత విలువైనది.
అమెరికా దేశమున నూతనముగా
బయోగ్రాఫీ 116 చిత్రములు
[వరియు ఒక సాలు వందా చిత్రం]

నూతన సినిమాపత్రిక నామకరణం

పేరు

2

అధికారి 25

చిరునామా

కాక్స్ వెం. 3

C/o చందమామ పబ్లికేషన్స్

వరహన, మదరాసు - 16

నవాబునందిని

9

వస్తునరిపొయిన ఉదలో నుంచి బయట
వదిలవాళ్ళను కలిపించిందుకు ఇతర
వతవలలోనాళ్ళు చాలా మంది నదిలోకి
దుకాడు. ఉప్పాన్‌బాన్ నవా సీటిలో ముని
గాడు. చాలా సేవయాక అతను పైకి
అలాడు గాన, అదే బయట ఉన్నను నదిలోకి
దాగుట్టొక్కటే కనపించాడు. ఒక ఏడవ
అతని ఏమిచూచి పట్టించి గాన, అందులోకి
ఎక్కడం అతనికి సాఫల్యంగా కనపడలేదు.
ఏడవలో చివ్వుకా మ్మ కోసను కిందికి
వార్చగా అతను దాన్ని పట్టుకున్నాడు.
అతన్ని మెట్టిగా పైకి తాగాను. అతని
వెండి అయినా చాలా పైకి వచ్చింది.
అమెలో ఏమాదిరమూ చేతనయ్య లేదు.

అయితే అయినా చావలేదు. అమె కడు
కుని మామూలు మనిషి కావటానికి చాలా
కాలం వచ్చింది. కాళ్ళిరువేగం ఏద్రాసారా
లేకుండా అమెకు కుక్రూష చేసింది.
ఎప్పుడూ తాగి తందనాలాడే సులమానోగన్
కూడా అయినా దుర్బలత చూపి దిగులుపడి,
తాగటం మురిచిపోయి, అమె స్వేచ్ఛ
గురించి అందోళన చెందాడు.

అక ఉప్పాన్ సంగతి వెరె చెప్పినవి
వరం లేదు. అతను రాత్రింబగళ్ళు
అయినా గది నామకున ఉన్న వసారాలనే
ఉండేవాడు.

అయినాకు క్రమంగా స్వస్థత చేకూరింది.
అమె పక్కమీది నుంచి లేచి ఇటూ అటూ

చా మా చిత్రము ఇచ్చి

ఉదలి స్థితికి వచ్చింది. ఒకనా రోజు ఉప్పాస్ను తన గదిలోకి పిలిచింది. గదిలో ఆమె తప్ప గంభీరం లేదు. ఆమె ముసలం తప్ప కూర్చోబాని కక్కడ మరొక అనగల కూడా లేదు. ఆయనా అనుచుతితో ఆ ముసలం మీదనే ఉప్పాస్ కూడా ఒక పక్క కూర్చున్నారు.

ఉప్పాస్ అనుచుతి లేకుండా తాను దూరదేశం వెళ్ళినందు తామె కనూవలు చెప్పుకున్నది.

"నువ్వు చెప్పేగూడ" పసి చెప్పేకట్టు నీ పెన్నయ అనుకోలేదు నువ్వు తిరిగి రాగా? నా కర్రలలో మళ్ళీ సాజాలు

నీచి నట్టుబుంది. కనూవలు అను నరం," అన్నాడు ఉప్పాస్.

"నను లేని నమయంబో మన అప్పట్ల రాకమాలై పోయింది. కందుకు నువ్వు చించున్నావా?"

"నువ్వు వెళ్ళావు, అదృష్టం నీరూ వెళ్ళి పోయింది."

"అందు కేమి ఉపాయం లేదా?"

"నువ్వు నా కేమం కోరికే ఉపాయం కేం తక్కువ?"

"నా నుఖదుఃఖాలు నీ పైనే ఆధారపడి ఉన్నాయని ఎరగవా?"

"ఎరగటం వల్లే ఈ బొంబలో సాజాలు నిలుపుకుని ఉన్నాను కాని, కష్టకాలలో వచ్చేలా విడిచి వెళ్ళిపోయావు?"

"ఈ పరిణామ నివ్వు నన్న దగ్గరండా ఉండి బాగుండేది. ముందరా జగతింహుణ్ణి చెర విడిచింతామని వెళ్ళాను. ముందు పోయా కూ, తరవాత అగ్రాకూ వెళ్ళాను."

"నా కా నంగతి తెలియవే తెలియదు. నీ ప్రయత్నం ఒక విధంగా వాకు అను కూండు." అన్నాడు ఉప్పాస్.

"ఎలా?"

"జగతసింహుణ్ణి చంపటం నా కేవల ముండా పెట్టుకున్నాను. అదిను మూళ్ళప

చందమామ

కారాగృహ వాసం చేసి అక్కడే మరణిస్తే నా వెరిక నెరవేరి అపకాలు ఉండేదికాదు అక్కడ నువ్వు ఉండిపోతే నాకు సహాయం చెయ్యటమే మొహం ఎప్పుడు ఉన్నాను? నా మాటలు ఏకు కష్టంగా ఉన్నాయా?"

"లేదు. నన్ను దేవు బెందుకు నృప్తించి బంధించా అని అలోచిస్తాను నా పల్లి కలహదేహిలు ఉన్న మరేమీ కలగలేదు. నీ మనస్సు ఉత్తమ పురుషుడు నా కనం లోలోపల చూపుతున్నాడు!"

"అలా దహించుకు పోవటం నా కనం దమి. నాకు నువ్వు దిష్టంలా ఉంటుంది అంటావాడు." అన్నాడు ఆయన.

"నా మూలాన బాధపడుతూ కూడా నన్ను చావకుండా ఎందుకు కాపాడితా?"

"బంగళానుండి కారాగృహంలో ఉన్నాడంటే దేశం కాని దేశానికి పరిగెత్తావే, నీవు చెప్పినట్లే నాకు చెప్పిందికాదా?"

"ఉస్సానీ, నిన్ను వెతుకుతాను. నీ మనస్సు నా పై నుంచి మళ్ళించి నిర్దాష్ట్యానికి పూనుకో. పిరుడివి, యోధుడివి, సాహసివి—యుద్ధంలో నీ ప్రకాశం చూపించి, సామ్రాజ్యాన్ని గెలుచుకో!"

ఉస్సానీను తాను పెళ్ళాడే అడ్డంకులను గాని, కలెన్డరి ఎంటరీ ఉండి, కలెన్డరి కష్టమూ లెన్డరిలోనూ భాగం పండుకోవ

వానికి తనకు అభ్యంతరం లేదని, ఒకని సమస్త చుట్టాలలోనూ భాగస్వామిగా ఉంటానని ఆయన చెప్పాడు. ఆమె అలా సహజరీతిలో తాను పొందిన భాగస్వామిని విరిగి పంపాదించుకునే ప్రయత్నాలను ఉత్సాహంతో చేస్తానని ఉన్నానని అన్నాడు...

జగతసింహుడికి కారాగార విముక్తి లభించింది. మానసింహుడి ప్రతిష్టకు భంగం కలగలేదు. అప్పుడు పాదుషా ఉత్తరువుపై జగతసింహుణ్ణి విడుదల చేశారు. అతను రాకొచ్చివున్న దుష్టులు ధరించి సభాభవనానికి వెళ్ళి, తన తండ్రికి నమస్కారం చేసి, క్రమావళి వేదాడు.

"నాయనా, నీ తప్పు అన్నిటినీ అక్షరి పాదుషా వారు క్షమించారు," అన్నాడు మానసింహుడు.

జగతసింహుడు కారాగార విముక్తి పొందటమే గాక, మానసింహుడి స్థానిక దొంగలు, బిహారు, ఒరిస్సాలకు సుబేదర్లుగా పనిచేయించబడ్డాడు. మానసింహుని రావలినందుని పాదుషా అభినందించాడు. ఆ తరువాత మానసింహుని నీ పనికి నియోగిస్తారే తెలియదు.

తండ్రి అజ్ఞ ప్రకారం జగతసింహుడు తన తండ్రి వారసునిగా నింపానని తెలిసి కూర్చున్నాడు. వాడుకుండాకూ కత్తి పదవారుకు అభివందన చేశాడు.

సభ ముగియగానే తండ్రికొడుకు రిక్టరుగాంటికి వెళ్ళి, అక్కడ ఉన్నాడేమి మందిరంలో జగతసింహుడు తిరిక్తమను తిరిగి కలుసుకున్నాడు. తనను విష్ణు ఉర్బిలాదేవి పద్మకు తీసుకురావటాని, సుగ్నిలాదేవి శవము అడగించి, వెంట ఉంచుకోవటమూ మొదలైన విషయాన్ని చిని తిరిక్తమ తన భర్తకు తెలియజేసింది.

మానసింహుడు పాల్పాటు సమీపరంగా పదిలి అగ్రాకు సాక్షా, జగతసింహుడి కోడుగా అంది తమ్ముడైన మానసింహుని

చందమామ

ఉంది వెళ్ళాడు. అయితే తిలోత్తమ వైపు వాళ్ళు విమలా, అస్మానీ, లక్ష్మణ, దిగ్గ జాయా పొట్టుకు వచ్చారు.

జగతసింహుడి రాజ్య పరిపాలన కొంత కాలంపాటు ప్రజాంతంగా పోగింది. ఆతనిని జీవితం అనందమయంగా గడిచింది. కాని తరవాత రామచంద్రదేవుడి నుంచి ఒక దుర్మార్గ వచ్చింది; ఉస్మాన్‌ఖాన్ యుద్ధ సన్నాహాలు మళ్ళీ ఆరంభించాడట. ఒరి స్సాలో మళ్ళీ ఆకాంతం చెలరేగుతుంది కాబోలునని జగతసింహుడు విచారించాడు.

ధ్వజబాసె మరొక కాత్త చచ్చింది. ఉస్మాన్ ఘోరిని అక్రమించాడు. రామ

చంద్రదేవు ధింకొక దుర్గానికి పారిపోయి తల దాచుకున్నాడు.

మళ్ళీ కలెవిల్లిన పరామలను నాశనం చెయ్యటం తన విధిగా భావించి మహిమ మారు గొప్ప సేనను తీసుకుని ఒరిస్సాకు వెళ్ళాడు. భద్రకు దగ్గరలోనే ఉభయ సైన్యాల మధ్యా అతిథియంకరమైన యుద్ధం జరిగింది.

ఉస్మాన్ అమితోత్సాహంతో యుద్ధం చేసి, మొగలాయీ సేనలను ఘోరంగా ఓడించాడు. పారిపోతున్న తన సైనికుల వెంట కుట్రాకంఠంను కూడా వెదక్కు మళ్ళీవలసి వచ్చింది.

ఒరిస్సా అంతా మళ్ళీ చదామని ఆదేశ మయిందీ. ఆయిపా అచ్చిన ఉత్సాహంతో ఉస్మాన్‌ఖాను బెంగాలును కూడా జయించ బానికి బయలుదేరాడు. ఉస్మాన్ ఛాటిని మహసింహుడు ఏమీ అడ్డగించలేక పోవటం చేత జగతసింహుడు కూడా యుద్ధరంగానికి బయలుదేరి వచ్చాడు.

అతి స్వల్పకాలంలోనే వజానులు మోసిపూర, కోల్కానులను పూర్తిగా ఆక్రమించి, మరి కొన్ని ప్రాంతాలను కొంత మేర జయించుకున్నారు. యుద్ధం జరిగి నవ్వడల్లా విజయం ఉస్మాన్‌దే. అతని శక్తి సాహసాలను విరోధులే మెచ్చుకునే

వారు. ఒరిస్సా లాగే బెంగాలు కూడా చదామని వీర ముప్పకుందని అనుకున్నారు.

ఆయిపా సంకల్పానికి మేరలేదు. ఆయి బయలుదేరి యుద్ధరంగంలో సాగు మినహా యుద్ధక్రమంలో పూర్తి స్థితి నిర్వహించింది. ఉస్మాన్‌ఖాన్ పోడిన ఉత్సాహం ఇంతా అంతా కాదు. అతన్ని ఎవరు పడి జయించటం తన వల్లకాదని జగతసింహుడు విశ్వయించుకుని, ఉస్మాన్‌ను చంపే ఉపాయాలాలోపించ సాగాడు. చివర కర అసాయం పొంది.

పర్షియాన్ని జయించిన క్షయితే బెంగాలుదేశ మంతా ఉస్మాన్ చేరింది. మందారణ దుర్గం స్వాధీనపరచు కుని దాన్ని సైనిక శిబిరంగా వాడు కున్నట్లయితే పర్షియాన్ని జయించటం కేరిక. అందు చేత ఉస్మాన్ కొంత సైన్యాన్ని మందారణ దుర్గం పైకి మహిడు. ఆ సమయంలో జగతసింహుడు పర్షియా లోనే ఉన్నాడు. అ సంగతి ఉస్మాన్‌కు తెలుసు. జగతసింహుడు ఎప్పుడైనా తన అర్రవారి అల్లయిన మందారణకు వస్తా డేమా చూస్తూ ఉండమని, అతన్ని ప్రాణ లతో వట్టుకుని తన వద్దకు తీసుకు రమ్మరి ఉస్మాన్ తన సైనికులకు చెప్పిపెట్టాడు.

ఉస్మాన్ సైనికులు మందారణ దుర్గ ప్రాంతపు జరన్ఖాలలో దాగి ఉండి జగత పింఛుడి రాక కోసం నిరీక్షించారు. కాని అతను రాలేదు. అతను కొద్ది మంది సైనికులను తీసుకుని, కాలిబాటల వెంట ఒరిస్సా వేపుగా జయలు దేరాడు. ఎలాగైనా ఉస్మాన్ ను చుట్టుముట్టి చంపేయాలని అతని ఉద్దేశం. అలాటి ఉద్దేశమే ఉస్మాన్ కు కూడా ఉండటం చేత అతను కూడా కొద్ది మంది సైనికులను తీసుకుని జగతపింఛుడి కోసం కారాఖతా జరగనిగాదు.

ఒక రోజు జగతపింఛుడికి ఉస్మాన్ అచోకి తెలిసంది. అతను కొద్ది మంది సైని

కులతో సువర్ణరేఖా నదీ తీరానికి దగ్గరలో ఉన్నాడు. వెంటనే జగతపింఛు తక్కువీరి తన సైనికులతో సహా బయలుదేరాడు. జగతపింఛుడి రాక పనిగట్టి ఉస్మాన్, తనకు యుద్ధకాంక్ష లేవట్టు గుర్తుగా ఒక సైనికుడికి తెల్లబెండా ఇచ్చి జగతపింఛుడి కెదురు పంపాడు. తెల్లబెండా తెచ్చినవాడు జగతపింఛుడితో, "మీ మా సైనికుల మధ్య యుద్ధం వల్ల ప్రయోజనమేమీ ఉండదు. ఉభయ పక్షాల వారి ఉద్దేశం ఎనుసరించి మీరూ, మా సవాలుగానూ ద్వంద్వయుద్ధం చేసుకోవటం మంచిదని మా సవాలుగాను చెప్పమన్నాడు."

అన్నాడు. జగతసింహుడు తన నమ్మతి ఉస్మాన్‌కు అందజేశాడు. ఉస్మాన్ ఆయ భాలు భరించి వచ్చాడు.

ఇద్దరూ కలియబడి భయంకరంగా యుద్ధం చేశారు. ఈ భయ వీకల సైనికులూ ఎదుగా నిలబడి ఆ యుద్ధాన్ని చూశారు. ఇద్దరూ కలిత గాయపడ్డారు. కాని ఒక దశలో ఉస్మాన్ బలైం కూడా జగతసింహుడికి దొరికింది. అతనా బలైన్ని ఉస్మాన్ తలకు గురిచేసి బలంగా విసిరాడు. దాని కాడికి ఉస్మాన్ తల తిరిగిపోయి, కళ్ళు చీకట్లు కమ్మి, నిశ్చేష్టులై నిలబడ్డాడు. అక్షిణంలో జగతసింహుడు తన వద్ద వున్న రెండో బలైన్ని ఉస్మాన్ మునిగి గురిచేసి బలం కొద్ది విసిరాడు.

దానితో ఉస్మాన్ అక్షిణంలోనే చచ్చి ఉండవలసింది. కాని అయిపా, సాకత్కరించిన చేపక లాగా ఉస్మాన్‌కు అద్దంగా వచ్చింది. అందరూ ఒక్కసారిగా కేక

పెట్టారు. ఆ కేకతో ఉస్మాన్ చైతన్యమవుతూనే చూసే పరికి బలైం అయిపా వీపులోకి గుచ్చుకుపోయి ఉన్నది. అది గమనించిన జగతసింహుడు నిలుపునా కనిపిస్తూ, చేతులు పై కెత్తాడు.

అయిపా ప్రాణాలను కాపాడినానికి వైద్యులు వచ్చారు గాని వారి వల్ల నీమి కాచేదు. అయిపా అశరుసారిగా ఉస్మాన్‌కు జగతసింహుడికి ఏడ్కోలు చెప్పి కమ్మ మూసింది.

జగతసింహుడు తల వంచుకుని కన్నీరు కార్చాడు. ఉస్మాన్ కంటి వెంట నీచి కార్చ లేదు. ఒక్క నిమిషానికూ కూడా విడవలేదు. అతని వెట మాట కూడా రావెదు.

ఉస్మాన్ ఉశ్వాహితలూ, పరాధుం భవిష్యత్తు అయిపాతోనే అంతరించాయి. ఒరిస్సా మొగలాయీల పశమయింది. భారత దేశంలో పరాధుల పాశ్రుజ్యమే అంతమైపోయింది. (అయిపామింది)

